

Feltűnést keltenek
TITANIA gyors-
gőzmosógépek
és mangorolók

Egy gyermek
mossa vele
az előbbihez képest 1/3 idő
alatt
a ruhát hófehérré.

Minden gépet próbára
55 koronától feljebb.
Képviselek kerestetnek.
Bizonyítványok, prospek-
tusok ingyen. 12607
TITANIA-művek, Wels 179
O.-Oesterr.

Kalap-áruház : Old American :
Budapest, Belváros,
Egyetem-utca 7.
4, 5 koronás kalap-
és 10 koronás emulder-ujdonosságait ajánljuk. Árjegyzék küldetük.

Neustein Fülöp
Cukrozott
hashajtó labdacskái

(Neustein-féle Erzsébet-labdacsok.)
E pilulák hasonló készítményeknél minden tekintetben feljebb be-
csülendők: mentek minden ártalmas anyagtól, az altesti
szervek hajajnál legjobb eredménnyel használatban, gyenge-
den hashajtók, vertisztítók; egy gyógyszer sem jobb s mellette oly
ártalmatlan, mint e pilulák a

székszorulás
legjobb betegségek forrása ellen. Cukrozott kúskéjű véget még
gyermeknek is szívesen veszik.
Egy 15 pilulát tartalmazó doboz 30 fill. egy tekercs,
mely 8 dobozt, tehát 120 pilulát tartalmaz, csak 2 kor.,
2 kor. 45 fill. előleges beküldése mellett egy tekercs
bérmentve szállítatik.

SCHNITZMARCK Óvás! Utánjáróktól különösen óvakodjunk.
Kéjük határozottan Neustein Fülöp
15p hashajtó-labdacsait. Valódi csak, ha minden
doboz törvénytelen bejegyzett védjegyünkkel piros
fekete nyomtatásban "Szent Lípót" és "Neustein
Fülöp" gyógyszerárúszó aláírásával van ellátva. A keres-
kedelmi törvényesülleg védett csomagjaink aláírá-
sunkkal van ellátva. 12547

NEUSTEIN FÜLOP
"Szent Lípóthoz" címzett gyógyszerárú, Bécs,
I. Plankengasse 6. Kapható Budapesten Török
J. gyógyszerárúban, Király-u. 12. és Andrássy-út 26.

Rozsnyay Mátyas chininczukorkája iztelen
chininből.

Többszörösen kitüntetve,
1869-ben a magyar or-
vosok és természetvizs-
gálok főmei vándorgyű-
lésén 40 arany pályadíj-
jal jutalmazva.

Láz ellen!
Nem keserű!
Legjobb szer láz, váltó-
láz, malária ellen, külö-
nösen gyermekeknek, a
kik keserű chinint be-
venni nem képesek.

Valódi, 11468
ha minden egyes piros
csomagolópapíron
Rozsnyay Mátyas
névalírása olvás-
ható. 11266

Rozsnyay Mátyas
gyógyszerárú
Arad, Szabadság-tér.

Ha őszül a haja
ne használjon mást, mint a
"STELLA"-HAJVIZET,
mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer,
mely a haj eredeti szíreit adja vissza. Üvegje 2 K.
ZOLTÁN BELA gyógyszerárúban,
Budapest, V/49, Szabadság-tér, Sétány-utca
12445

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban,
Budapest, IV., Egyetem-u. 4.

Helyiségváltás miatt
KUNZ JÓZSEF
ÉS TÁRSA

cs. és kir. udvari szállítók
V., Deák-tér 1. sz.

árúkészletüket
: rendkívül előnyösen :
12695 árusítják ki.

Tetemes ármérséklés
asztalneműek-, törül-
közők-, zsebkendők-,
finom fehérneműek-,
szőnyegárúknál.

Dús választék valódi
keleti szőnyegekben.

Függönyök, ág- és asztalterítők.

Téli fürdőkúra a Szt.-Lukácsfürdőben.

Természetes forró-me-
leg kénés források.
Iszapfürdők, iszapboro-
gatások, mindennemű
thermális fürdők, viz-
gyógykezelés, massage. Lakás és gondos ellátás. Csuz,
köszvény, ideg-, bőrbajok gyógykezelése és a téli fürdők-
kúra felől kimerítő prospektust küld ingyen és bérmentve
Szt.-Lukácsfürdő igazgatósága, Budapest-Budán.

Hegedűk.
Cimbalmok.
Fuvolák.

Forgatható és önműködő hangszerek.
Elsőrangú gyártmányok.
Pompás kivitelben. Mérésre havi
részletfizetésre.

ELEK és TÁRSA
Budapest, VII., Károly-körút 10.

Méltányos fizetési elvek,
Előzékeny kiszolgálás.

Képes hangszerárjegyzék in-
gyen és bérmentve. 12555

A gége, torok, tüdő, gyomor,
bél, vese, hólyag hurutos
bántalmainál felülmulthatatlan

A MÁLNÁSI
Siculia
ARTÉZI GYÓGVÍZ
KAPHATÓ MINDENÜTT

FŐ-
RAKTÁR **BRÁZAY KÁLMÁN** TEGELE
BUDAPEST, VIII., JOZSEF KORUT 37/39.
Csak "SICULA" névvel ellátott üvegek
valódiak.

12608 Egy üveg ára 60 fillér.

HÖLGYEK
KEDVENCZE

Ez az elnevezése a Rogátsy-féle pi-
pere-boraxnak, mely a legkiválóbb
test- és arczapoló szer és a melynek
nincs szüksége más reklámra, mint
egyszeri próbahasználatra. A ki egy-
szer használja a Rogátsy-féle pipere-
boraxot, hűségese marad ahhoz egész
életére. Kapható minden gyógyszertárban,
drogueriarban és fűszerkereskedésben.

Jó harmonikák K 4.80.
Eladatott 50,000 darab!
Nincs vámköltség! Jótállás!

Kiszerelés megengedve, vagy pénzvisszatérítés!

300³/₄ sz. 10 billentyű, 2 register, 28
hang. Nagyság 24x12 cm. K 4.80
637¹/₄ sz. 10 billentyű, 1 register, 28
hang. Nagyság 30x15 cm. K 5.30
636³/₄ sz. 10 billentyű, 2 register, 28
hang. Nagyság 30x15 cm. K 5.40
305³/₄ sz. 10 billentyű, 2 register, 50
hang. Nagyság 24x12 cm. K 6.20
663¹/₄ sz. 19 billentyű, 2 register, 50
hang. Nagyság 31x15 cm. K 8.-

Szétküldését utánvétellel eszközli a cs. és kir. udvari
szállító **KONRAD JÁNOS** zeneműszállító-
háza Brűxben, 1029. sz. (Csehország.)
Főárjegyzék 3000 ábrával mindenféle kívánatra ingyen és bérmentve
megküldetik.

Magyar Könyvtár.
Szerkeszti Radó Antal.

Egy-egy szám ára	506	Minden fizet külön
30 fillér.	szám	is kapható.

UJ:

486. Katona Lajos. Középkori legendák és példák.
487. Guy de Maupassant. Az ékszeres. Ford. Tóth B.
488-489. Wilde Oszkár. Bunbury. Köznapi komédia
három felvonásban. Fordította Mikos Lajos.
490. Turgenyev Iván. Pjetuskov. Fordította Ambro-
zovics Dezső.
491. Cicero beszéde L. Manlius mellett. Fordította
Sztárosszky János.
492. Somossi István. A bélyeggyűjtés kézikönyve.
493. Halldan Langaard. Wilde Oszkár. Fordította
Moly Tamás.
494. Alfred de Musset. Szeszély. — Az ajtó tárva
vagy zárva legyen. Fordította Hevesi S.
495-496. Wilde Oszkár. Az eszményi férj. Színmű
& felvonásban. Fordította Mihály József.
497. Ady Endre. Sápadi emberek és történetek.
498-499. Wilde O. De Profundis. Ford. Mikos Lajos.
500. Beöthy Zsolt. Költők és hősök.
501. Krúdy Gyula. Hét szilva.
502. Wilde O. Aforizmák és ötletek. Ford. Radó Teréz.
503. Daudet A. Művészüzasságok. Ford. Elek Arthur.
504-508. Sutro Alfred. Az acélkirály. Színmű & fel-
vonásban. Ford. Sebestyén Károly.
506. Wilde O. Flórenczi tragédia. Ford. Benedek M.
Kiadja

LAMPEL R. KÖNYVKERESKEDÉSE
(Wodianer F. és Fiai) részvénytársaság
Budapest, VI. ker., Andrássy-út 21. szám.
Kaphatók minden könyveskereskedésben.

7. SZ. 1908. (55. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, FEBRUÁR 16.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfizetési feltételek: Egész évre --- 16 korona. A "Világkronika"-val Félévre --- 8 korona, negyedévenként 30 fillérrel több. Negyedévre --- 4 korona. Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg- határozott viteldij is csatolandó.

ZEMPLÉNYI TIVADAR KÉPEI.

A ROHAMOSAN — szinte talán túltuntul is ro-
hamosan — fejlődő magyar kultúreltben
Zemplényi Tivadar immár a régi mes-
terek közé számít. Nem ugyan éveinek számá-
nál fogva, hiszen a művész még alig, hogy
tűltette java férfi korát, de két évtized óta
alig volt kiállítás, melyen munkáival ne talál-

koztunk volna s művészete megkapta már a
legnagyobb elismerést, a miben magyar festő-
nek része lehet: elvitte a nagy aranyérmét is.
Annál szebb fényt vet a művész tehetőségére
és nemes becsvágára, hogy ilyen művészi múlt
után fejlődésében egy percze meg nem állt s
mint azt a «Könyves Kálmán» termében rendez-
zett kiállítás mutatja, még egyre újabb és
újabb területeket hódít meg biztos esztével.

Ez az állandó fejlődés azonban nem úgy
értelmezendő Zemplényinél, mint a legtöbb
modern magyar művésznél, a kik máról-
holnapra irányt változtatnak; behódolnak min-
den divatos áramlatnak s szinte ruha gyanánt
változtatják művészi meggyőződésüket, elveiket.
Zemplényiben van bizonyos szolid, konzerva-
tív vonás, de ez a konzervativizmus a legtiszt-
teletreméltóbb, mert nem dobja el a ma ered-

SZOMJAS A CSORDA.
ZEMPLÉNYI TIVADAR FESTMÉNYEINEK KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

ményeit a holnap ismeretlen délibábjaiért, hanem mindig a tegnap alapköveire építi fel a másikat. Ez az igazi fejlődés, — nem az türelmetlen ugrándozás, mely egyik ösvényről a másikra szaladgál, a nélkül, hogy akár egyik útját is végigjárja. Ez is temperamentum, ha nem is oly izzó, lobogó, mint a vakmerő újtók fanatikus láza, mely mindent lerombol, a mi a tegnapozót bennünket s eleve megmámorosodik a holnap még oly ismeretlen misztériumaitól is.

Zemplényi művészetének ezért van meg az a bizonyos nyugodt karaktere; ezért oly alapos, komoly, lehegadt művészet az övé. A maga útján járt mindenha s a mit elért, az eredményeket bizást magának köszönheti. Az indokolatlan lázadásokat, művészi kicsapogásokat kerüli; az utolsó két esztendőben már kiállításokra se járt, új képet meg nem nézett, mert irtózott a felület, szélfúvós újtóktól. Pedig volt idő — vagy talán éppen ezért! — mikor ő is forradalmár volt: a Bastien-Lepage naturalizmusának forradalmi zászlóját kitézte és fennen lobogtatta ő is, sőt egyike volt az elsőnek, kik a hazug műterem-romantikától ez alá a lobogó alá csatlakoztak. És nem állott meg az első kivívott diadalnál ő sem; elfogadta ő is a plein-air

fényözönét s izgatták őt is a világitási és fény-problémák. De a telivér impresszionizmustól visszahőkölve az ő szemlélődő, komoly, nyugodt vérmérséklete. A röpke pillanat múlója nem izgatta kissé sűrű véré; neki előbb át meg át kellett gondolnia, éreznie a dolgok festőségét, hogy azok megihlessék fantáziáját. Így maradt meg naturalistának az impresszionista láz közepette is és míg mások a természet illanó játékaiban suhanó tüneményeit keresték, ő megmaradt a modell mellett, akár a természet volt ez a modell, akár valamely beállított alak. Ha tehát feltűnő a nézőnek a Zemplényi képein az alakok kissé merev, beállított volta; ha hiányát érezzük a közvetlenségnek, mely az élet pillanatnyi benyomásai révén el nem maradhat — a magyarázatot az ő alaposságában, komoly mérlegelésre hajló természetében és így festői áhítatában keressük, mely sohasem elgészlik meg a felületes benyomással, de a dolgok velejét keresi.

De mennyi más erény kárpótol bennünket a közvetlenségnek ezért a hiányáért! Régebbi képein, melyek közül néhány kiválóbbat most viszontláttunk kiállításán, — ezeken a műteremben festett képeken is minden sötét tónusuk ellenére megkap bennünket és elevenné varázsolja a genre-t a rajznak szinte félelmes

LEVÉL GYULAI PÁLHOZ.

Hizelgő szót nem kértél és nem adtál.
A kontárságtól mindent megtagadtál,
Bárhogy könyörgött és bókolt neked, —
S kéretlen is dicsértél verseket,
Ha zord költőjük jól végezte dolgát.
Héleled páncélján nem hatolt át
A síma szó. Csak szegényére vált,
Ha ostromolta vas Gyulai Pált!

De nem hizelgés az a hódolat,
A mit megtért ellenfél szíve ad,
A ki magában tisztán látja most
A régi léhát, gögőst, zavarost,
És szigoribban gyűlöli a rosszat,
Mint te, mikor legjobban ostromoztad!...
E szív, mely hozzád most repeve száll,
Szeretni tud csak, agg Gyulai Pált!

S én most neked mért is hizelegnek?
Lelkem heves dicsvágyban már nem ég, —
Békére vágyik, nem magasztalásra!
S te, kedves szomszéd, Bánnyfalú Horáczka,
Inkább nyesel magad-ültette fát,
Mint irodalmi kinövés, hibát!...
Kis keredt csacska dalosainál
Inkább időzöl, böles Gyulai Pált!

Bús évek száma, gond, tapasztalás
Sok szép ábrándot mély gödörbe ás.
A glória, a mit magunknak szőttünk,
Lidércként tánczol, rebben szót előtünk.
De az idő megnyitja a szemet,
Hogy jobban lásson gazdag érdemet.
Előttem is százszor tisztábban áll:
Mí vagy te nekünk, agg Gyulai Pált!

A KIRÁLYGYILKOS.

Elbeszélés. — Irta Cholnoky Viktor.

I.

Labrador királyság fővárosának, a gyönyörű szép Nainnak az volt a legnagyobb szépsége, hogy az ég három téja felől lankás hegyek ölelték körül, meleg, félt szorítással, mintha attól óvnák, hogy bele ne eszússon a tengerbe, a mely a negyedik oldalon, kelet felől csökög-gatta hizelege a lábát. És ezek a szelid ereszkedésű dombok mind, de mind szőlővel voltak tele ültetve, szőlővel, a melynek diadalmasan ragyogó smaragd-zöld színe kacagva hirdette Labrador gazdagságát.

Mert Labrador gazdag ország volt és gazdagságát a szőlőnek köszönhette. Borát, ezt a cseppfolyóssá vált rótsárga aranyat itták a világ gazdagjai, az amerikai iparkirályoktól elkezdve egészen az Urál vidékeinek bojár-

jaig, a westminsteri herezegtől kezdve egész az ausztráliai nagy baromtenyészőkig. Minden cseppje aranyat ért a labradori bornak és különösen Nain vidéke volt az, a mely a legjavát ontotta az üdvösség földre tévedt menyeyei harmatesöppjeinek. Meg is becsülték Labradorból a szőlőt, nemcsak a kultúrája volt nagy, hanem a kultusza is és októberben az a nap, a mikor hozzákezdtek a szüretre, nemzeti ünnep volt.

Ezen a napon délelőtt a király hosszú díszmenettel vonult ki Nain fölé, a legmagasabb dombra, a Puntaltóra, a hol akkor már ott várta az arkhimandrita és azután felséges jelenlétében áldotta meg kicsiny, szent seprőjével az egész borteremő vidéket. Nagy ünnep volt, a Szőlők Ünnepé Labradorból.

A Puntalto maga csaknem egészen királyi birtok volt. Csak lent a sarkában volt egy kis szegellet, a mi nem a dinasztia vagyonához tartozott, azt évszázadok óta a Saksinok

biztonsága, úgy kap meg bennünket újabb dolgain, melyek többnyire a fény- és árnyék-elosztásnak problémáját kutatják — a színtölköt szélessége, egyenletessége s a pasztózus esetkezelés bravúrossága. Ez a pasztózusság néha ugyan már-már a túlságba csap, — itt-ott zsirrossá, levegőtlené teszi képeit, azaz leginkább a háttereket, de folthatásuk azért mindig meglepő s ha a színek értékelésében ingadozást látunk is néha, összhangolásuk többnyire megadja a képek egyensúlyát.

A magyar földnek, a magyar parasztnak s a föld munkás asszonyainak himnuszát éneklő a színek nyelvén legszívesebben s ez a tárgykör bizonyos magyar zamatot ad munkáinak. De a tárgykörön kívül, mely a pikturában végre is másodrendű, festői egyénisége is erős nemzeti sajátosságokat mutat. A magyar paraszt komoly, széles, méltóságos, néha kissé tempós temperamentuma szól le hozzánk ezokról a vásznokról s ha nem tudnánk is, hogy Zemplényi nem tartozik a külföldet járó magyarok közé, képei beszélnek el, hogy legszívesebben a magyar falu üde levegőjében él. Talán ez a levegő ezette ilyen erőssé, ilyen komolylyá, ilyen becsületessé és ilyen egészességé, mint a minőnek máig megmaradt s hihetőleg ezután is megmarad.

És fölkiáltok: Mért nem jössz elő?
Korbácsra-méltó, aljas verselő,
Kánkán-poéta hejh van itt elég!
Hazát, hitet gyalázó csöcselék!
Egészen romlott s félőrült csapat,
Mely durván bógi, hogy minden szabad,
És ezédaság a legfőbb ideál!
Ha csapnád őket, agg Gyulai Pált!...

Ó hogyha jönnél, mint vén Toldi jött,
Szétütni e visongó nép között!...
Ha — díjjazván a fajtalan danát —
Tollas botod fejkükhöz suttanád!...
Ha nyolezvan-éves, üde ifjuságod
Magszegenyitné ezt a féreg-rágott
Ifjonc-hadát!... Ha mintát állanal
A férfiságból, agg Gyulai Pált!...

Későte jár. Megy lefelé a nap.
Soracte csúcsa mindig havasabb.
Lassúbb ütetre lejt a lusta vér.
De mielőtt halk táncza véget ér,
Vedd ezt a búcsút!... Tudd meg, nemes agg:
Így néztelek és így csodálatlak,
Mikor tünőben volt a földi álom,
S ébredni kezdtem, én Gyulai Pált!

Ha ajtatos vágy, buzgó kegyelet
Csodát tehetne, mint valaha tett:
Ez a szegény, kopár episztola
Hogy átváltoznék!... Mindenik sora
Özvegy-szobád egy-egy virága lenne,
És harmatúl könnyem ragyogna benne...
Minden strófája nyíló rózsaszál:
Szép, ősz fejedre, agg Gyulai Pált!

Ábrányi Emil.

NYARALÁS.

CSALAMADÉ.

ZEMPLENYI TIVADAR FESTMÉNYEINEK KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Josét, ezt az indulatos, spanyolvérű embert irtóztatós düh fogta el. Úgyvédhez szaladt, pörbe állt a királylyal, makacsul czivakodott a földjéért. Mondjam-e, hogy mi lett a pör vége? A földi igazság a föld hatalmasainak való; — Josét kidobták a birtokából, kezébe nyomtak egy nagy summa pénzt, mehetett vele, a hova akart.

II.

No hát, Saksin José Pattersonba akart menni. A szívében vad, keserű haraggal utazott el Labradorból, megátkozta még a földjét is és Kanadán keresztül lement az Egyesült-Államokba. Ott pedig meglepedett az anarkisták főfészkeiben, a hirhedt Pattersonban. Nem véletlenül tette: kiszámítottan, akarva. Mert az volt a célja, hogy megtanulja a bombacsinálás művészetét és a mikor tőkéltes lesz benne, akkor... akkor... lesz még egyszer ünnep a világon!

Pattersonban nagyon könnyű az anarkisták közé keveredni és José hamar megtalálta velük az érintkezést. Megtanulta a bombacsinálást is, a mi annál könnyebben ment neki, mert még szőlősgazda korában sokat foglalkozott kémiaiával és nem volt idegen előtte a szerves, különösen a vas és a nitrogén vegyületek ismerete. Mert ez a tudás szükséges a földműveléshez, de szükséges a robbanószerek gyártásához is. A műtrágyákban is, a robbanó szerekben is, a domináns elem a nitrogén, a rettenetes, hatalmas salétrom.

Az anarkisták nem olesó fiúk, a pártkassza javára Josétól is sok pénzt elszedtek lecke-díjjal, nagy vagyonának majdnem a felét. De José nem bánta ezt, mert a mikor két év múlva Pattersonból útra kelt, hogy visszatérjen Labradorból, a sárga dísznőbőr kofferjében volt egy piciny kis tok, olyan, mint a minőt az ékszerészek adnak a legdrágább kincsek őrzésére. A piüssel bélelt, szolid, finom tokban pedig ott volt a világ legtokéletebb bombája. Vastag, öntött üvegből készült, zöl-des-fehér volt a színe és a közepén macskaszemű fénynyel csillogott a világ legrettegetesebb karboazotin-folyadék: a saksinít.

José két év alatt teljesen yankeevá vált, le-

borotváltatva minden szőrt az arcáról. Megsúlyosodott az epés haragtól és boszúvágytól, nagyot öregedett és még a nevé is megangolostotta Joe-ra. Este ért oda Nain kikötőjébe és a sötétség leple alatt észrevétlenül tudta beledobni kofferjét a tengerbe. Csak azt a kicsiny, drága dobozt vette ki belőle, a miben ott aludt az almanagságú, gyilkos fenevad: a bomba.

Az éjszakát elcsavarogta a tengerparton. A szőlőhegyek felé nem ment, oda csak másnap reggelre készült, mert másnap volt a Szőlők Ünnepé. Mikor kihajnalodott, akkor ment fel a Puntalto alá és ott elbújt a hajdani szőlőjének az élő sövénye mellett.

Ha valaki, Joe csak ismerte a naini szokásokat és tudta, hogy a király kocsija, ünnepre menet ott fog elhaladni a gádor alatt. Úgy is lett. Megszóltattak az ünnepi harangok és megindult a díszmenet a városn keresztül föl a hegy felé. Zúgott a katonazene, esőrompöltek a fegyverek és a mikor a király kocsija odaért a Saksinok volt birtoka elé, akkor Joe felemelkedett a semfű-semfa-bozót rejtékéből és hozzávágta bombáját VIII. Archambauld király fejéhez. Épen a kiálló, erős pofacsontját találta el, azon szakadt szilánkokra a bomba üvege.

Pokoli csattanás szaggatta meg a levegőt, a mennykő féhérségénél vakítóbb fény öntött el mindent és Archambauld király váratlan gyorsasággal és fölöttébb apró darabokban megtört őseihez. Vele ment a kíséretének egy része is, meg néhány jó testőrkatoná.

A pukkanás után pillanatokra fullasztó csend támadt, aztán egyszerre az ijedtségnek, a dühnek és az elkeseredésnek az együttes rivalgásaitöltötte be a levegőt.

— Hol a gyilkos? Ki volt! Fogjátok meg! Foghattak akkor már, kiabálhattak akkor már! Joe lészúva a nyakát, a sövény alatt elszaladt, le a városba, a melyen aztán jámbor képpel, lassú léptekkel ment keresztül egész a kikötőig. Elmenekült.

III.

Archambauld király nemcsak nyúzta a népet, hanem utolsó tagja is volt családjának. Ezeknél az okoknál fogva egy csepp nehéz-

séggel sem járt, hogy váratlan halála után kikiáltás a köztársaságot. És a labradoriak csak akkor néztek körül bámulva, hogy „nini, milyen jó dolguk van”. Csak akkor kezdtek rájönni, hogy a titokzatos bombavető, a kit ők agyon akartak verni, tulajdonképpen nem lineset, hanem nemzeti ajándékot érdemelne. Szóba került ez a dolog a képviselőházban is, de akkor felállt a miniszterelnök és szemtanúkra meg szakértőkre hivatkozva behizonyította, hogy a merénylő maga is áldozatává vált merényletének.

A parlamenti tárgyalás hire belekerült az amerikai lapokba is és így értesült Saksin Joe arról, hogy ő otthon most nemzeti hős lehet. Sietett ismét visszakérülni Josévá és utazott le Nainba. Épen jókor jött neki ez a fordulat, mert már nagyon fogytán volt a pénze.

A mint megérkezett, másnap már kihallgatásra jelentkezett a miniszterelnöknel s a mikor eléje bocsátották, nemes egyszerűséggel így szólt:

— Archambauld királyt én öltem meg. A miniszterelnök nagyot nézett, felbúzta a szemöldökét, a két tenyerét laposra fordította a levegőben és azt felelte:

— Úgy tudom, hogy a gyilkost magát is megölte a bomba.

José erre elkezdte magyarázni előbb szelíden, azután dühösen, hogy csakugyan ő a gyilkos. A miniszterelnök végre megunt a dolgot és lerázta a nyakáról:

— Adjon be folyamodványt és csatolja hozzá a bizonyítékait.

José végleg felháborodva ment el. Bizonyítékok! Honnan csatoljon ő bizonyítékokat, a mikor volt ez, hogy a merénylet előtt minden bizonyítékot megsemmisített. Dühösen rohant egy régi ismerőséhez és annak panaszkodva mondott el mindent. Az előbb ámulva nézett rá, aztán kissé elhűzódott tőle, majd pedig azt hitte, hogy José, a ki annyi ideje távol volt Nain-tól, csak tréfál. Azért másra fordította a szót: — Hej, öreg korhely te, látom, hogy még mindig a régi tréfacsináló vagy! Beszéljünk inkább másról. Nem iszol velem egy pohár bort? Az orrodrol látszik, hogy még mindig szereted.

LIBAETETÉS.

José azt is dühösen hagyta a faképnél. Azután beadta a folyamodványát. Természetesen elutasították. Járt fűhöz-fához, beszélte boldognak-boldogtalanoknak, hogy ő a királygyilkos: senki sem hitt neki. Hiszen a királygyilkosnak már szobrot is emeltek és azon épen nem olyan apró, görbelábú, deresedő szakállú öreg emberke volt, mint José, hanem karsú, szép ifjú, a ki az ég felé tekint.

A szerencsétlen José kezdett lassankint teljesen elzúlleni, egész nap a kocsmában ült, ivott és ott beszélte az embereknek, hogyan ölte ő meg Archambauld királyt. A legtöbben esőndes szánakozással hallgatták végig, néhányan a szeme közé nevettek, esténként pedig, a mikor támolyogva ment haza abba a kis kalyibába, a melyet a régi birtoka mellett bérelt, az utcán utána szaladtak a gyerekek és úgy kiabáltak:

— Gyilkos, itt a gyilkos! Hol a bombád, gyilkos!

Egy nap reggel José nagy haragszóra ébredt. Kitérülte szeméből az álmot, feltápáskodott és kiment az ajtaja elé. Felfelé a Puntaltonak nagy tömeg tolongott, lenn meg kocsik közeledtek ünnepi lassú menetben. A Szőlők Ünnepe volt.

Az első kocsiiban ott ült a köztársaság elnöke, mellette a miniszterelnök. És ekkor José szívét

SZÁNTÁS.

mérhetetlen düh öntötte el. Ime ennek az egyik embernek ő szerezte meg a méltóságot, az a másik ember az, a ki az ő folyamodványát visszautasította. Elborította szemét a vér, a fogát csikorgatva hajolt le és felvett a földről egy kétököllyi száraz, porhanyó szőlőhantot. Aztán mikor a kocsi egészen a közelbe ért, odahajította neki, egyenesen a köztársasági elnök fejének. Annak is a pofacsontját találta el, a hant azon szakadt szét s az elnöknek is, meg a miniszternek is tele lett szeme szája-porról, homokkal. Elkezdték keservesen köpködni, a kocsi pedig megállt.

A nép csak akkor vette észre, hogy mi történt, a mikor a miniszter kinyújtott kézzel rámutatott Joséra, hogy ő volt a tettes. Akkor az emberek egyszerre rávetették magukat a merénylőre, földhöz vágták és ott verték agyon, csaknem ugyanazon a helyen, a honnan hajdan elhajította a bombát, a mely kioltotta Archambauld király életét.

GYERMEKEK KLUBJA.

— A napközi otthonokról. —

Önéletírásának abban a fejezetében, mely gyermekkorának édes emlékeiről szól, azt írja Goethe, hogy «mi gyermekek olyanok érez-

KERTBEN.

ZEMPLÉNYI TIVADAR FESTMÉNYEINEK KIÁLLÍTÁSÁBÓL

tük magunkat a szülői házban, mint az egér az éléskamrában.» A frankfurti Goethe-ház és egy nagyvárosi bérház kis udvari lakása, hol egyszerű munkásalád lakik a gyermekeivel: mily ellentét! A szülők kora reggel elmennek hazulról a gyárba, műhelybe vagy napszámba, hogy estig vissza se térjenek. A gyermek? Szomorú kis egér az! Éléstára nincs, vagy ha van, nem érezheti jól magát benne. Elmegy az iskolába vagy elviszik a kisdudóvába. S délen, mikor a boldogabb gyermekek haza mennek jó meleg otthonukba, magára marad, a táskájában néhány sovány falat, melyet ebédre adtak vele. És magára marad, szülői gondviselés nélkül, estig.

A közzétékonyság nyelvén, azt szokták mondani, hogy ilyenkor a züllés veszélyének van kitéve a gyermek. Hozzá lehetne tenni, hogy boldogtalan is. Mert gyermekkor öröm és boldogság nélkül, — van ennél nagyobb boldogtalanság?

Mélyen átérezhették ezt azok a jó emberek, — a budapesti VI. kerület első számú iskolaszékének tagjai — kik hét évvel ezelőtt azzal a kéréssel járultak a főváros tanácsa elé, hogy hadd maradjanak a meleg iskolában a déli szünet alatt is az ily szülői gondviselés nélkül maradt gyermekek, legalább az óvóbeliek. A főváros adjon nekik jól fűtött szobát, őriztesse őket, a jó emberek majd főznek számukra ebédet. A tanács engedett kérésüknek, s így alakult meg az első napközi otthonok. Utóbb a szegény óvodás gyermekek

jölléte megkivántatta a szegény iskolásgyermekek jóllétét is. Egymás után jelentkeztek az iskolaszékek, hogy ezeket is hadd lássák el a napközi otthon menedékével és kényelmével. A tanácsot nem kellett már meggyőzni, hogy az, a mit kérnek, jó és helyes. Az iskolák és az iskolásgyermekek érdeke Bárczy István, akkor még tanügyi tanácsnok, kezébe volt letéve. Ő pártolt minden egyes kérést s midőn a mind tömegesebben megnyíló napközi otthonok érezhető terhet róttak a főváros háztartására, harezolt is érettek, ha kellett. A napközi otthonnak helyiség, sőt konyha is kellett. A hol volt erre alkalmas hely az iskolákban, odaadták. Az új iskolákat már úgy építették, hogy legyen bennük. Bárczy csakhamar programjába vette a napközi otthonok általánosítását s a tanács megalakította a napközi otthonok központi bizottságát, melynek az a feladata, hogy biztosítsa a napközi otthonok egységes fejlődését. Mióta Bárczy polgármester lett, a tanügyi osztály vezetésében utóda, Piperkovicz Bátor tanácsnok megbízható kezébe van a fontos ügy letéve.

A város helyet adott a napközi otthonoknak, viseli a fűtés, világítás költségét, külön tanítókat és tanítónőket alkalmaz, hogy pótolják a szülői gondviselést a gyermekeknek, — a jó emberek pedig összeadják a pénzt, hogy asztalt is teríthessenek az otthonban. És most

AZ EBÉD MEGÉRKEZIK.

EBÉDELŐ LÁNYKÁK AZ ARÉNA-ÚTI ISKOLÁBAN.

gyermek — hát még a szegény! — egyformán szeret.

— Melyik nap a legkedvesebb?

Ha az aréna-uti elemi iskola napközi otthonának tíz kis vendégétől kérdezed ezt, szinte bizonyos, hogy mind a tíz a hétfőt és szombatot tartja a legkedvesebbnek. Mert hétfőn kolbászt, pestiesen: virslit kapnak, szombaton pedig kalácsot. Igen, kalácsot, tisztelt olvasóm, még pedig mákoskalácsot!

Az ebédet szép illedelemmel költik el a gyermekek, minden biznnyal máshol is ép úgy, mint az Aréna-uti iskolában, a hol Gyuriss Géza igazgató őrzi a jó szellemet. A fiúk ugyancsak tisztán munkát végeznek. Megbecsülik a legkisebb falatot is. A leányok már kevésbé. A kis leány komplikáltabb lény, mint a kis fiú.

Az ebédnek vége. Hamarosan leszedik az asztalokat. A három soros fiú vagy leány a tálaló asztalhoz megy és segít a mosogatásban. A többi félre vonul egy kis ebédutáni sziesztára. Az egyik előveszi a könyvét és kérészül a délutáni órára. A másik mesét olvas. Itt is, amott is félrebillen egy kis gyermeknek a feje: elnyomta a buzdóság. De megszólat a tanítónő:

— Gyermekek, sétálni megyünk!

Egyszerre felpeszdül az élet, a kicsinyek

már, a hetedik iskolai évben, mióta a kezdeményezés megtörtént, napközi otthon van a főváros ötvenhat elemi iskolájában és öt kisdudóvában; december elsejétől fogva márczius végeig 5941 gyermeknek van része a jótéteményben, 92 tanítónő és óvónő s 16 tanító viseli gondjukat reggel nyolcz órától este hat óráig a nap amaz óráiban, midőn nincs oktatás az iskolában. A főváros tavaly már ötvenezer koronát költött a napközi otthonokra, a Gyermekbarát-egyesület, a kerületi közzétékonysági egyesületek, iskolaszékek és egyes jótékony emberek eméll is sokkal többet a gyermekek ebédjére.

Hogy milyen az élet a napközi otthonokban? Olyan hely ez a gyermekeknek, mint a klub a felnőtteknek. Az ebédől szobájában felterítik a hosszú asztalokat, s délben, midőn vége az oktatásnak, vidám zajjal tódul a tiszta és esinos terítékek mellé a sok-sok gyermek. Most megérkeznek a központi konyhákból, nagy zárt tejeskannákban, az ételek; a párolgó leves, a hét három vagy négy napján a hús, és a jó egészséges főzelék.

A kannák tartalmát nagy vaslábasokba öntik s az iskolaszolga tálalja ki. Segítségére van három fiú vagy leány az iskolásgyermekek közül, a szerint, a mint fiú- vagy leányiskola napközi otthonában vagyunk. Nagy gaudium közzönti az egyes fogásokat. Különösen, ha eltálatla a konyha a gyermekek izlését. Mert vannak ételek, a melyeket a legtöb-

EBÉD UTÁN AZ ARÉNA-ÚTI NAPKÖZI OTTHONBAN.

NAPKÖZI OTTHON A FŐVÁROS ISKOLÁJÁBAN. — Balogh Rudolf főírőtelel.

KONYHA A WESSELÉNYI-UTCZAI ELEMI ISKOLÁBAN.

kapkodnak a felsőruhájuk, a kalapjuk után, és szép rendben, de hangos zsvajjal vonul ki a sereg a ligetbe, hol erős télen, havas időben igen nagy forgalma van a hólapdának. A sétáról visszajövet azok, kiknek délután tanuló órájuk nincsen — s ez mindig a túlnyomó többség — a foglalkoztatóba mennek. A jó ebéd és a szórakozás után sorra kerül ismét a munka. De ez már igazán kedves munka, mert játékszerűen űzik. A főváros jó szaktanítókat ad melléjük; azoktól megtanulják, hogyan lehet a papirosból szép csecsebecsét készíteni, agyagból apró tárgyakat; egy helyen — a Lőportár-dűlői iskolában — a fafaragást is tanítják.

Nem utolsó látványosság az sem, hogy miképen készül és hogyan kerül a terített asztalokra a kis gyermekek ebédje. A legérdekesebb minden esetre a VII. kerület központi konyhája a Wesselényi-utcai iskolában. Itt ezer-nyolczszáz gyermekre főznek. A pénzt jótékony emberek teremtik elő. A kapu előtt hosszú sorban állnak az ételhordó kocsik, melyek az ételt a különböző iskolák napközi otthonaiba szállítják.

A napközi otthonok ebédjeinek egyharmad-részét a Wesselényi-utcai iskolában főzik. A többit a népkonyhákban s egyes iskolák konyháiban főzeti a Gyermekbarát Egyesület s a többi jótékony testület, mely szegény gyermekek jóllétéről gondoskodik.

Most még csak ebédet adnak. De nagyon foglalkoztatja őket már az a gondolat, hogy oszonnát is kellene szolgálni a kicsinyeknek.

Sikerülni fog minden bizonynyal az is, hogy a napközi otthonok működését kiterjeszthetik az egész esztendőre. A napközben szülői védelem nélkül maradt gyermek nemcsak télen: nyáron is reászorul erre a jótéteményre.

B. M.

HIRES VÉGRENDELETEK.

Mr. Tegg kétségtelenül leleményes angol. Gyűjtési szenvedélye, — mert melyik gazdag angol ember nem gyűjt valamit, — abban merült ki, hogy érdekes végrendeleti intézkedéseket gyűjtött, legnagyobbbrészt olyan egyének részéről, kik koruk szellemi és társadalmi életének irányításában döntő, vagy legvalóbb is jelentékeny szerepet játszottak. Mr. Tegg gyűjteményét maga az angol közvélemény páratlanul nyilvánította a maga nemében.

Shakespeare például 1616-ban, csupán halála előtt egy hónappal állított végrendeletét a szokásos formalitások után e szavakkal kezdi: „Lelkemet Istennek, az én teremtmőmnek kezeibe ajánlom, remélvén s teljes bizonyossággal hívén, hogy az Jézus Krisztusnak, üdvözítőmnek érdemei által részesévé leend az örök életnek; testemet pedig a földnek (t. i. ajánlom), a melyből vétetett.” —

A nagy brit szellemóriás e végrendeletében leányának, Judithnak 150 font sterlinget (3600 K.) hagyott oly formán, hogy ez összegből 100 fontot kapjon férjhezmenetelkor, a további 50 fontért pedig a Stratford on Avonban levő kis földbirtokhoz való mindennemű jogáról mondjon le másik lánya: Susanna Hall és ennek örökösei javára. Ha pedig Judit vagy bármely ivadéka a végrendelet keltét követő három év végén életben lesz: további 150 font sterlinget fizessenek ki neki. A stratfordi szegényeknek 10 fontot (240 K.) hagy. Hamlett Sadler-nek, William Reynolds-nak, Anthony Nash-nak, John Nash-nak, valamint John Hemyng, Rikhard Barbage és Henry Candell barátainak egyenként 26 silling 8 denárt (32 K.) hagyott, hogy azon gyűrűt vegyenek maguknak: keresztfiának, William Walker-nek 20 silling (24 K.) hagyott. — Feleségéről magában a végrendeletben nagyon soványan emlékezik meg Shakespeare. „Feleségemnek adom, — úgymond — másik legjobb ágyamat a bútorral együtt.” Ez ugyan még édes kevés lett volna az özvegynek, tudva azt, hogy a nagy költő elég széreny viszonyok között élt; de a Hazlitt följegyzéséből tudjuk, hogy a nő részére végrendeletén kívül rendes évi járadék volt biztosítva. — Összes egyéb javait vejjére John Hall-ra és lányára Susannára hagyta, kiket egyszerűsmin a végrendelet végrehajtásával is megbizott.

Egy régi végrendelet, a Warwick grófé, még 1296-ból kelt. Ebben a nemes gróf annak a helységnek, hol majdan el lesz temetve, „két nagy lovat” hagy, melyek majd a temetés alkalmával az ő fegyverzetét fogják vinni; a szertartás költségeire hagy 200 font sterlinget (2800 K.) Feleségének. Maudnak adja valamennyi ezüst edényét azzal a kereszttel, melyben egy darab van elhelyezve a Krisztus urunk valódi keresztjéből.

A nagy Bacon lord az ő nevét és emlékeztet az emberek kegyes ítéletére és külföldi nemzetekre, meg az utókorra hagyja.

Lady Cobban alaposan gondoskodik jövődől leiki üdvéről 1369-ben kelt végrendeletében. — Meghagyja, hogy hétézer misét mondjanak az ő lelkéért Tanbruge és Tanfuge plébánosai és a londoni négy szerzetes-rend főnökei, a kik ezért 29 font sterling három silling négy denárt, vagyis a mi pénzünk szerint épen 700 koronát kapjanak.

Lord Chesterfield 1753-ban írta meg végrendeletét. Ennek legérdekesebb részét azok az intézkedések teszik, melyek az ő törvénytelen s egyszerűsmin keresztfiára: Philip Stanhope-ra vonatkoznak. Híres leveleit ehhez írta ő annak idejében s nagyon tekintélyt vagyont hagyott rá. Azt mondja Lord Chesterfield, hogy említett keresztfia tarthat bármennyi versenylovat vagy vadászkutyát, — a lövésznek ideje alatt egy éjjel lakhatik Newmarketben, «a gonoszság és ros zerkölesök eme isten-

telen szemináriumban,» — részt vehet a lövészversenyeken, vagy elveszthet játékon vagy fogadásban bármelyik napon 500 font sterlinget, — csak azt kívánja, hogy Philip Stanhope 5000 font sterlinget (120,000 K.) a westminsteri plébános és káplán javára vesztessen el.

Mr. Tegg gyűjteményében egy úr 1869-ben végrendeletileg kiköti, hogy az esetben, ha az ő kedves felesége nem teljesítene azt a kérést, hogy özvegyi főkötőt viseljen és újból férjhez menne: a részére fizetendő évi járadék összege 20 font sterling és nem 30 font legyen.

Mr. Tuke rotherhami lakó 1810-ben egy-egy penny-t (10 fill.) hagyott minden gyermeknek, a ki őt végső útjára fogja kísérni. A krónikás megjegyzi, hogy ez alkalommal mintegy 700 gyerek vett részt a Tuke uram temetésén.

Nem utolsó 1869-ből annak a tiszteletrémeltó angol bútorgyárosnak a végakarata sem, melylyel az ő alkalmazásában levő férfiak közül azoknak, a kik nem viselnek bajuszt, egyenként 10 font sterlinget, a bajuszt viselőknak pedig fejenként 5 fontot hagyott.

Felemlíthetjük még Brunswick (braunschweigi) herceg végrendeletét 1871-ből, melyben a herceg azt kívánja, hogy testét Genfben egy eméltóságos és előkelő külsejű mauzóleumban helyezték el, melynek tetején egy lovas szobor ékeskedjék. Összes vagyonát, ennek különösen azt a részét, melyet tőle 1830 óta «erőszakkal vettek el és tartottak vissza,» — Genf városának adta, a végrendelet végrehajtójának: George Thomas Smith-nek pedig ke-rek egy millió frankot hagyott.

Zsoldos Benő.

KIÁRENDÁLT URAK.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta RÁKOSI VIKTOR.

És szapora pislogással tekintett Szentlélekire, a ki kiállta a tekintetet és visszafelelt:

„Így pedig majd csak mi fogjuk megselekedni. Mert lássa kend, Mátyás, nem hagyhatjuk annyiban a dolgot, hogy ezeket a mi derék, szép szál legényeinket a cseh jágerek elpusztítsák. *

— Bizony ezt nem engedhetjük, tekintetes úr, csak tessék cselekedni, majd mi is a szerint igazodunk.

Tar Mátyás fölkel: az igazgatónács ülése véget ért. Ha egy idegen végighallgatta volna ezt a beszélgetést a két vén ember közt, valószínűleg egy szót sem értett volna belőle, pedig Mátyás mester és Szentléleki a Bálint Gergely meggyilkoltatásának minden részletét megbeszéltek és elintézték, s biztosra volt vehető, hogy Mátyás mester ezen az éjszakán nem igen hunyja le a szemét, hanem nyakába veszi a nagyterjedelmű falut s kiosztja a jelszót az emberek között. Tar Mátyás egyet rántott a bal vállán, egyet a jobban, a mivel a szűrt helyreigazította s miközben Szentléleki Erzsók asszonytól átvette a czédulát, elköszönt:

— Nyugodalmass jó éjszakát kívánok. Szentléleki nem felelt rá semmit, az ilyen fölösleges köszönetekkel nem igen szokta magát fárasztani. Mátyás odakint megtalálta a botját és kalapját, a gazos udvarban még egy percre megállt gondolkozni, mintha valami sorrendet akarna magában megállapítani, aztán nekivágott az éjszakának. A Szentléleki-kastélyban pedig lassanként minden elsötétedett és elcsöndesedett.

Ejféltájban a kutya nyöszörögni kezdett. Szentléleki felébredt rá és felült az ágyban. A kutya az ágy alá bujt és halkán vonított, mintha valami kellemetlent álmodott volna. Szentléleki jól érte a hü eb nyévést s tudta, hogy érez valamit. Kiszállt az ágyból, nya-

kába kerített egy ros z kopényeget s kiment a tornácra. A kutya nem követte, hanem keservesen tutult az ágy alatt, mintha valami veszedelmet jelezne a gazdája számára. Szentléleki figyelt az éjszakába. Egy ros z szekértávoli nyikorgása hallatszott s jött egyre közelebb és közelebb. Mikor a ház elé ért, az éjszakon álló legmagasabb hegycsucs, a hatalmas Zsebej mögül akkor mászott elő a holdvilág s fehér fényével elborította a hótakar tetőt és a szentpáli mély völgyet. Szentléleki kimeresztette szemét és nézte, hogy mit hoznak a szekéren. A szekéren, melyet feltűzött szuronynyal csendőrök kísértek, Bálint Gergely holttestét hozták. Szentléleki elfordította fejét és a Zsebej felé nézett: a holdsugarakban fűrőd csucs olyan hatást tett rá, mintha egy agg, fehér haju óriás levett kalappal tisztelné az elvonuló halottat. Szentléleki megrázta közös fejét, melyen nem volt süveg s ősz haja, mint egy szétlőt tépett boglya ingott rajta. A halottas szekér eltűnt a fordulónál. Szentléleki megrázkódott a hidegtől s bement szobájába, hol a kutya még mindig nyöszörögött, de kissé nyugodtabban, mintha aggodalmi már múltólfelel volna. Szentléleki rászólt, mire teljesen elhallgatott, sőt az ágy alól is kijött s a kemence mellett elfoglalta rendes kuczkóját.

Szentléleki meggyújtotta a lámpást, pipára is gyújtott, az ablakot is gondosan elfirhangolta, nehogy kilásson a holdas éjszakába. Aztán visszafeküdt az ágyba s csöndesen pőfékelt. Különös gondolatok kóvályogtak fejében, mely belülről tán még bozontosabb volt, mint kívülről. A halál elshant fölötté és árnyékok tetett lelkére, mint a felhő a rétre, mely fölött nappal tovaszáll. Hogy is volt csak a dolog? Miért kellett annak az ifju életnek elpusztulnia? Volt-e neki része az elpusztulásában? Mi része volt? Az öreg a homlokát dörzsölte. Eh, ő nem ölte meg. Nem, az igaz, de megmenthette volna. Csak szólni kellett volna az embereinek, ezeknek az erdei farkasoknak. Nem is szólni, csak inteni. Csak a pipát kellett volna pár másodpercre kivenni a szájából és Bálint Gergely életben maradt volna. Nem tette. Volt-e joga hozzá? Lehet. Ennél határozottabb feleletet az öreg nem mert adni az önmaga által föltett kérdésre. Bálint Gergely eltűntetésével a maga érdekeit, a maga életét, a maga kenyerét védelmezte. Ez igaz. De hát érdemes-e ezeket az érdekeket, ezt a hitvány életet, ezt a fekete kenyeret védelmezni? Élet-e ez a nyomorult tengődés itt az erdő mélyén, a vízmosás szélén álló füstös rumban, a nagy hegek árnyékadó tövében? Van-e keresete, ezéja, értelme ő neki ezen a földön, hol a legutolsó féreg sem fölösleges? Az öreg homlokát elfutotta a hideg verejték, mikor ezek a kérdések föltámadtak benne. Egyetlen vigasztaló sugár nem hatolt bele gondolatainak sötét kaoszába. Mindenkinek több joga van itt élni, mint neki. A kutyatej a természet disze, a százlábú bogár a teremtés remeke ő mellette. Mert a kutyatej virágzik, tehát örül és szeret, a százlábú bogár kirakja tojásait a napra, tehát családot alapít, tán öröme telik benne... de kije van neki, kinek telik öröme ő benne, ki szereti őt?

Az öreg felült ágyában, félretette a pipáját, két tenyerébe temette arcát, fia jutott eszébe, a kinek már szinte a vonásait is elfelejtette. Irtóztató szomjuság szállotta meg: szertetre szomjazott. A legutóbbi negyven esztendő elmult fölötté a nélkül, hogy egy nyájas szót, egy édes mosolyt kapott volna valakitől. Esz-

FIÚK EBÉDJE AZ ARÉNA-ÚTI ELEMI ISKOLÁBAN.

kimő élet volt ez az örök jég hazájában. Ki károsodik meg, ha ő a következő pillanatban örökre lehunyja szemét? Ki busul fölötté, ha a koporsóban fekszik? Ki sajnálja őt, ki ejt könnyet hideg kezére? Emléke addig fog tartani, a míg a sírásók el nem földelik. Azontúl nem törődik vele senki.

Valami győtrő érzés, mely a félelemhez hasonlított, fogta őt el. Eleinte nem tudta, hogy micsoda, de lassan-lassan rájött, hogy ez az elhagyottság, az egyedüllet érzése. Vad sóvárgás fogta el a fia után, valaki kellett neki, a ki megfogja a kezét, megsimogassa a fejét, valahogy másképp nézzen a szemé közé, mint a többi ember. Ha ez meg volna, akkor talán még érdemes volna élni, sőt talán érdemes volna tiltott dolgokat elkövetni e lét fennmaradása érdekében. De így... bünt követ el, ha másokat megsemmisít a maga jóllétének kedvéért, ha egy más életet elpusztít, mely jogosultabb volt, mint az övé, mert könnyek hullottak érte.

Ilyenforma gondolatok kavargtak ebben a zavaros fejben. Nem mondom, ezek, de mondom, hogy ilyenformák. Valami tisztességes érzés volt ez, mely a megbánáshoz és a lelkiismeretfurdaláshoz hasonlított. Még tán leginkább magabaszállásnak lehetett volna nevezni. Soha nem rohanta meg ez így meg Szentlélekit, mint ma éjjel. De a hogy bőrét kicserizette a szabadban való élés, úgy lelkét kicserizette a magány és a szeretetlenség. Néhány nagy sóhaj szakadt ki a melléből, aztán lassan-lassan magához tért. Egypárszor végigsétált a szobán, jót húzott a vizes kanecsből s végre megnyugodott. A fia árnya zaklatta. legtovább. Lehetett már vagy kilenc esztendeje annak, hogy a fia elhagyta őt, azóta Semmit se hallott róla, tán már nem is élt s ha élt, ez még keserőbb, mert akkor elfelejtette, eltemette az apját. No hát tessék el mi is őt!

Az öreg félrehuzta a függönyöket, hogy kilásson a holdfényes éjszakába. Nem félt már a halottaktól. Elfújta a lámpást, visszafeküdt az ágyba. A mint a fal felé fordult s egyet nyújtzkodott, az egyik puskáját megérintette a keze. Kicsit megrezzen, keze visszarándult. S új gondolatok rohantak meg. Mit töprenget, vén bolond, hisz csak a kezedet kell ki-nyujtatanod és megmarkolod a halált? Egy mozdulat és vége mindennek: nyomorúságnak, szégyennek, lelkiismeretfurdalásnak, bánatnak. Egy

dördülés, s a majdnem hétszáz esztendő fának utolsó hajtása is elpusztul. Élni lehet, de nem muszáj. Ebben megnyugodott s csakhamar mély, hosszú lélegzete bizonyította, hogy egészséges álmot alszik.

VIII.

Ilyen bolondul van berendezve ez a világ! Szegény Bálint Gergelyvel, a míg élt, dolgozott vagy lebzelt, szóval hasznára vagy kárára lehetett az emberiségnek, a kutya se törődött. És a mint meghalt, egyszerre három úr is érdeklődött iránta. Az apparatus, a melyt mozgásba hozott, állott: a vizsgálóbíróból, az orvosból s a törvényszéki aljegyzőből. Azon az estén, a melyen Tar Mátyás Szentlélekinél megjelent, már ezek is megérkeztek a faluba s a jegyzőhöz szálltak. Sáska Márton jegyzőnek jó konyhája és pompásan berendezett pinczéje volt. Szívesen is fogadta az urakat, mert itt, az Isten háta mögött, a kaputos embereknek egy ilyen látogatása az egyetlen szórakozás, sőt valóóságos ünnepi esemény, melyen a család hetekig elragódik. A jegyző családos ember volt, gömbölyű, takaros feleséggel és két egyszerű süldőleánnyal, kik mind a ketten zongoráztak is, meg czimbalmozta is. A három törvényszéki úr a paprikás-sírke és a juhtúrós-galuska elfogyasztása után igen kellemes és hosszú estét töltött, mely mélyen benyúlt az éjszakába. A vizsgálóbíró, Pataky Mánfréd, teljesen modern nevelésű, a fővárosból kikerült alak volt, a ki az emberiséget Tolsztoj Leó, a bűneseteket pedig Lombroso szemüvegén keresztül nézte. Ellenben az országot és népeit nem ismerte. Általában műveltségét a budapesti kávéházakban és színházakban szerezte, de élnék és elegáns modorrával ügyesen tudta palástolni ürességét. Weisz Miksa doktor már kevésbé volt szeretetreméltó ember, mert orvosnövendék és szigorló-orvos korában nagyon megszokta a fővárost s a felsővidéki étellel szörnyen elégedetlen volt. Az aljegyzőt érdekessé tette agolosan megnyirt bajusza és csinos bariton hangja. Képzelték, hogy ebben a társaságban Sáskané és leányai kitünően mulattak.

Másnap reggel a község ház környéke tele volt néppel. Egyes csoportok már hajnalban ott ácsorogtak. Hét óraker Szentléleki is megjelent. Nemsokára megérkeztek a Lucskról beidézett emberek is. A csendőrök feltűzött szuronyal czirkáltak.

A PRACA DO COMERCIO (A KIRÁLYGYILKOSSÁG AZ X-EL MEGJELÖLT HELYEN MENT VÉGBE.)

A városi urak még nyolcz órákor is mélyen aludtak s Pataky úr fél kilenckor ért a bajusza felkötéséhez, a honnan a készenlét még jó messze tartózkodik. A jegyző már korábban kijött és Szentléleki megmondta neki, hogy küldjenek érte, ha szükségük lesz rá, mert ő nem hajlandó itt tátogatni a többi kíváncsi közt. Ezzel sarkon fordult és otthagyta a társaságot. A vizsgálóbíró megtudván, hogy az egyetlen ember, a kit talán úrnak lehet nevezni, elment, még lassabban öltözködött s aztán egész komótosan az egész jegyző-család körében a reggelihez fogott, mely meg is érdemelte, hogy vele kimerítőbben foglalkozzanak, a forró friss kávé kívül állván hideg disznópecsenyéből, szalonnából és kolbászból. Patakynek a fejében megfordult egy pillanatra, hogy ebből a Sáska-néből egészen jó anyós válnék, abból a szempontból mindenesetre, hogy ellátna a házat mindenféle jóval. Csak az a rossz oldala ne volna a dolognak, hogy az egyik lányt el kell vinni magával. Nem tudta hamarjában kiszámítani, hogy hány disznótor tenné elviselhetővé Sáska Márta kisasszonyt.

Végre úgy tíz óra tájban nagy mozgolódás támadt, az urak átvonultak a községházához

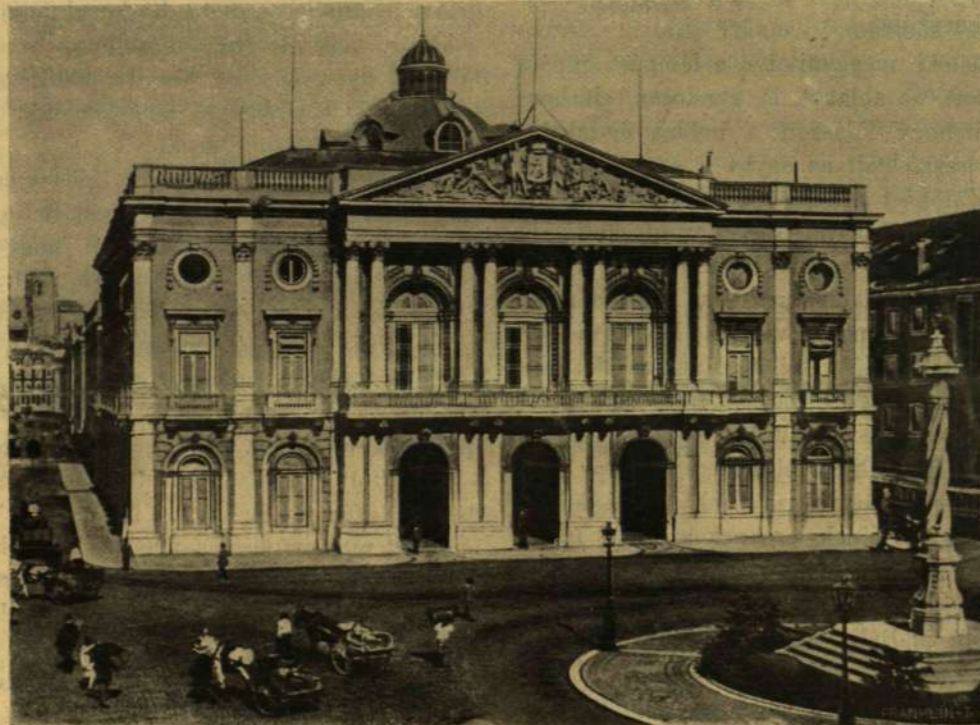

A NECESSIDADES KIRÁLYI PALOTA, A HOVA INDULTÁBAN A KIRÁLYT MEGÖLTÉK.

és megkezdődött a tanukihallgatás. A doktor ekkorra már készen volt a visum repertummal, mely konstata, hogy Bálint Gergelyt két puskagolyó ölte meg.

Az uradalom részéről is megérkezett két kocsis, egy kasznárral, néhány vadászszal és erdőkerülővel.

Dr. Pataky az egész ügyet, mint érdektelen banalitást kezelte, mely nem ígért semmit. Először az áldozat közönséges parasztleány volt, kinek halála, az ő felfogása szerint, semmiféle körülmények közt sem vethetett nagyobb hullámokat. Ő készen volt a teóriájával: ha egy parasztembert az uradalom erdejében agyonlőve találunk, ez csak orrvadász lehetett. Az egész vizsgálatot tehát odairányította, hogy ez a teória helyesnek bizonyuljon. Egy kis gyöngye kísérletet tett, hogy kiderítse: vajjon a legényt a gróf emberei közül ki lötte agyon? A kísérlet azonban nem végződött eredménnyel, mert a jágerek és erdőkerülők semmire sem emlékeztek. Weisz dr. se tudta pontosan megállapítani, hogy ez az ember mióta fekszik halva az erdőben. Némi változatosságot hozott az ügybe Tar Mátvás kihallgatása, a ki mint Bálint Gergely haragosa maga jelentkezett.

A VÁROSHÁZ.

— Miért volt ön haragosa az elhunytak? — kérdezte finoman Pataky.

— Nagyon haragudtam rá, nagyságos bíró úr, mert két forintommal tartozott.

— És ön talán boszut esküdött e miatt neki?

Tar Mátvás nagyot nézett.

— Hogy tetszik ezt érteni, nagyságos bíró úr? — Úgy értem, hogy maga ezért boszut lihegett?

Tar Mátvás megesóvta a fejét.

— Nem lihegtem én, kérem ássan. Nincs nekem semmi bajom. Nem voltam én sohasem beteg.

Dr. Pataky türelmetlen mozdulatot tett.

— Talán fenyegette őt vagy összeveszett vele?

— Nem én.

— Tán azt ígérte neki, hogy agyonüti? — Csak nem vagyok bolond agyonütni azt, a ki két forintommal tartozik!

— Hát akkor mit akar itt?

— Nem akarok én semmit, csak a törvényt segíteni.

— Menjen a pokolba!

A HÉTRŐL.

A vasrác. Irják az újságok, hogy Temesvárot törvény elé került Gáspár Magdolna. Orgazdasággal vádolták. Vásárolt valamit — egy halottnak, a mit — egy másik halottól loptak el. Egy vasrácot, a mivel a módos halottak sirjait kerítik körül, egyrészt, hogy a hantot megvédelmezzék az emberek csizmasarkától, másrészt meg, hogy a tehetős ember nyugvóhelyének rangot adjon a halottak birodalmában. Mert lehet, hogy a sírok mélyén csakugyan meg van a teljes egyenlőség, de a sírok tetején bizony nincs meg. Van szegény sír, gazdag sír, van rided és van pompázó, van virágos és van bozotos. Az egyiknek büszke, ragyogó fehér márvány az ékessége, a másikon szegény, mohos, korhadó fakerecs. Gáspár Magdolnát ez a nagy különbözőség vitte bűnbe. Ő világosan érezte, hogy ha volt a föld kerek-ségén valaki, a ki megérdemelte, hogy gyönyörű, ékes legyen a sirja: az az ő szegény, porladó édesanyja volt. Gáspár Magdolna, szegény leány léteire össze is kuporgatott annyit, hogy nem korhadó fa, hanem kemény, fényes, tartós márványkö került jelnék az anyja sírjára. De Magdolna érezte, hogy ez még nem minden. Szabad sír — szabad út, minden járókelő megtaposhatja azt a földet, a mely alatt az ő szegény édesanyja pihen. Kerítés is kellene, még pedig vasrác, lehetőleg olyan, a melyiknek a rácsa hegye meg van aranyozva. De kinek van annyi tenger pénze, hogy ilyet, újat tudjon csináltatni. De ócskások meg nem árulnak sír köré való vaskerítést. A ki ilyet szánt a halottjának, annak bizonyára telik újra. De hátha lehetne üzlet csinálni a — halottakkal. Gáspár Magdolna tehát körülnézett a temetőben. És talált is kedvére valót. A Polacsek Katalin nevelőapjának a sírját ölelte, óvta ez a vaskerítés. Magdolna tehát szóba állott a temető gazdájával — a csószszal. Ezt mondta neki: — Az édesanyja mégis csak többet érdemel a gyermektől, mint a nevelőapja. És nekem az édesanyám sírja köré kellene ez a vaskerítés. Adja el nekem!

A temetőcsósz meg ráállt az alkura. Neki mindegy, akár itt van ez a kerítés, akár odébb egy-két dűlővel. Hát mért ne adná el, mikor — nem is az övé. Harmincz koronát kért érte, de mert méltányolta a Magdolna szegénységét, odaadta végre is — huszonhétért. Így jutott vasrác, előkelő sírhoz egyidőre a néhai öreg Gáspárné. De csak egy időre. Mert rájöttek a dologra, nagy baj lett belőle: a szép kerítést visszavitték a jogos tulajdonosához, a temetőcsósz bezárták és Magdolna is törvénybe került. A temesvári bírának van lelkük. Gáspár Magdolnát fölmentették. De ha már az élet ilyen szépen megcsinálta ezt románcot, bizony csinálhatna neki még teljesebb befejezést. Ha úgy valahogy, a jó Isten a tudója, hogy miképpen, de — mégis csak kerülne egy vasrác kerítés az öreg Gáspárné sírja köré... Hadd érezné Gáspár Magdolna, hogy — oda-fönt se haragszanak rá a bűnéért...

Szélhámosok. Megint a börtönbe vittek Budapestben vagy egy fertálytuczat «bankárt», a három Kardost, a ki mind «igazgató» volt, nagy úr, az egyik törvényhozó is akart lenni, holott otthon a bankjában azzal foglalkozott, hogy a hol lehetett, kijátszotta, a hol nem lehetett, megsértette a törvényt, becsületes emberek becsületes pénzét becsületesen elmanipulálta. Hogy a derék urak így jártak el, az nem csoda, hiszen immár kiderült róluk, hogy erkölcs dolgában való nagy fogyatékoságuk adta kezükbe a vándorbotot, mikor valahonnan a Felvidékről Budapestre jöttek. A csudálni való, az érdekes az, hogy ime akadt nekik mivel manipulálniuk, ebben a bizalomban és pénzben egyaránt szegény fővárosban tudtak maguknak bizalmat is, pénzt is szerezni, hogy azzal is, ezzel is visszaéljenek. Sajátos egy jelenség az, hogy míg Budapestben ezernyi becsületes, tisztességes munkás boldogulásra törekvő vállalkozó akarata meg kell fuldania a bizalmatlanság fojtó ködében, a melybe előle minden pénz burkolódik: addig a svihák számára mindig akad pénz, még pedig annyi, hogy ha ez mind a munkát táplálná, a becsületes vállalkozást emelné: gyönyörű föllendü-

léset tudni produktív gazdasági életünknek. Mi az oka, magyarázata ennek a visszas, szomorú, sőt megdöbbentő jelenségnek? A magyarázat nagyjában kettős. Az egyik — a kapzsiság, a mely mindenütt megvan, a hol van ugyan valamilyen tőke, de ez nem épen nagy. A kis tőkés embernek elemi vágya, hogy minél busásabb hozadékot szerezzen vele. A vállalkozás nem kamatozik rosszul, de mindig jár vele valami kockázat és tulajdonképpen csak egy olyan mesterség van, a melyben minden laikus is szakértőnek vagy legalább is hozzáértőnek képzelte magát: a pénzzel való bánás mestersége. Ezért a legkönnyebb pénzt szerezni olyan vállalkozáshoz, a mely a bank előkelő czégerét akasztja az ajtaja fölé, mert az tudott dolog, hogy semmi se lehet olyan keresett portéka ebben a városban, mint a pénz, tehát semmit se lehet olyan busásan megfizettetni, mint ezt. A másik momentum meg az, hogy a tisztességgel nem jár mindig együtt az a nevezetes és hatalmas tulajdonság, a mi a szélhámosnak már mesterségbeli eleme: az élelmesség. Régi közmondás: a tolvaj a sötétben is lát! Ezek a legények ki tudják szimatolni a legelrejtettebb pénzt is és ha már nyomon vannak — meg is csipik. Ha a tisztességes emberek megtanulják az élelmesség művészetét; a svihák egyszerűen el fogják felejteni a leghatásosabb tudományukat.

Ártatlan vagyok! Sajnos, a héten volt részünk a legfélelmetesebb és legesztűbb szenzációban: akasztották. A földi igazságszolgáltatás a maga legvégzetesebb hatalmát gyakorolta egy gonosztevőn, a ki ártatlan embereket pusztított el gyávan és kegyetlenül. Ez a Husz Ábrahám tele volt gonoszszággal, de a siralomházban — mint a lapok igen bőségesen megírták — úgy viselkedett, mint egy jámbor, istenes ember és még az akasztófa alatt is egyre ezt hajtogatta:

HÁZTŰZNÉZŐ. — Egervári P. Ágost rajza.

— Ártatlan vagyok! Ártatlan vagyok! —
Egy ember, a kinek homlokán a halál árnyéka sötétlik, még a siralomházban is alkalmas az emberi részvét megmozgatására; de megtévedése ennek a részvétnek, ha az elítélt ember viselkedéséből akarja megkonstruálni a fölfogását a karakteréről. Már Heine megírta, hogy az emberek sehol se olyan jók, mint — a siralomházban. Úgy vannak ott a becsülettel, a jósággal, az erkölccsel, mint a nagy beteg az egészséggel. Egyszerre ráeszmélnék a hasznára meg az értékére és tele vannak az el-tökéltséggel, hogy ha még egyszer módjuk lesz hozzá, igazán meg fogják becsülni. A halál küszöbén mindenki igyekszik rendbehozni a lelkét: mennél bűnösebb, annál nagyobb buzgó-sággal. Az ártatlanság hangoztatása is általános az elítélt embereknél. Kriminológusok tudják, hogy a büntetést halálra ítélt emberek kilencven százaléka még akkor is az ártatlanságát erősíti, mikor a hóhér ráteszi a kezét, tehát az objektív logika szerint már túl van minden reménységen. Hogy egy nagy bűnért elítélt gonosztevő magát bűnösek ismerje el, ehhez az erkölcsi itélőképesség, a becsület energiájának valamilyen megmozdulása kell, tehát olyan erő, a melyből az ilyen emberek közül csak vajmi kevésnek jutott. A túlnyomó nagy részüket a tagadás hozza szögezi egyrészt a teljes erkölcsi tompltság, a mely a maga cselekedetét sehogya se hajlandó bűnnek elismerni, másrészt — a reménykedés, a mely csak a lélekkel együtt száll ki az emberből, de benne reszket még akkor is, mikor a hóhér a nyakára tette a kötelet. És van még egy momentum: az erkölcsileg fejletlen lelkű emberek egy naiv és beteg ravaszsága, a melynek minden meghatározásnál világosabb képét adja Csehov egy novellája. Egy muzsikot, a ki megölt és kifosztott egy utast, halálra ítélték. A bűnössége kétségtelen, őt tanu is látta, de az elítélt még a siralomházban is tagad és

SZANA TAMÁS.

esküdözök, hogy ártatlan. Végre is a pápa megöleli és így szól hozzám:

— Ivanovics Iván, hiszen neked már minden mindegy: miért tagadsz még mindig?

A mire Ivanovics Iván ezt mondja:
— Neked megsugom, atyuskám, mert tudom, nem árulsz el. A tanuk, a kik rámvallottak, itt maradnak a földön, odafönt én egyedül leszek. *Minék vinném tehát föl a magam szavát ellenem tanulak.*

Én. Dumas maga írta meg az ő híres esetét egy bretagne-i városka polgármesterével, a ki mikor bemutatott neki, ezekkel a szavakkal fejezte ki az elismerését:

— Olvastam a könyveit uram és igazán szédítő, hogy egy ember ennyi rengeteget tudjon — *összehazudni.*

A mire Dumas, — az öregebbik — a ki indulatos ember, így felelt:

— Akkor hát bizonyára elhiszi nekem, kedves polgármester úr, hogy még — soha se beszéltem okosabb emberrel önnél.

De azért akármennyire röstelli is a poézis a csúnya atyafiságot, az bizonyos, hogy rokonságban van a — hazugsággal. És egy igen jeles német kriminálista megírta, hogy ez az atyafiság néha tragikusán szorossá válik. Vanak emberek, a kiket tisztára a képzelőtehetséggel nagyon erősen, de beteges egyszóvalással kifejezett volna a börtönbe. A szélhámosság alapja a hazugság, nem létező dolgok hirdetése és elhitelese: de a hazugság igen sokszor, vagy legalább is nem ritkán, nem tudatos bázisa a szélhámosságnak, csak szándéklatlan erendődése. Az ilyen módon szélhámosságba esett emberek sorsának a forrása a képzelő erő és mesélő kedv óriási szubjektivitása. A mit kigondolnak, annak cselekvő vagy szenvedő hősei mindig ök maguk és ezeknek a kigondolásoknak másokkal való elhitelese annál is inkább könnyen sikerül nekik, mert maguk is hisznek a meséjükben. Az ilyen hitnek pedig roppant szuggesztív ereje van. Ime a példa, a mi jeles honfőtársnőnk, Tihanyi Irma «bárónő», a ki mint Sturdza grófnő került a berlini rendőrség fogságába. Soha se volt se bárónő, se grófnő, de lehetetlen annak a megvallására rábírn, hogy — hazudott. És a hányszor «töredelmes vallomást» tett, folyton még szédületesebb termékeit produkálja a képzelőtehetség. Ez az asszony csak egyet kért a fogságában. Engedjék meg neki, hogy — irhasson. Regényt akar írni, mert neki okvetlenül kell írnia. A bíróságnak az orvosok tanácsolták, hogy adja meg az engedelmet. Mert a fogoly ezuttal — igazat mondott. Nem élhet meg a nélkül, hogy a fantáziáján valahogyan ne könnyítsen. A mig szabad volt, hazudott szóval és csinálta az élete regényeit. A börtönben ezt már csak irás-

ban teheti. És a diagnózis helyességének dokumentuma, hogy a regénynek, a mit Tihanyi Irma a börtönben írt: *Én* a czime, a mit benne elmond, úgy mondja el, mintha vele történt volna. És már hajlandó is százszor megesküdni rá, hogy a mit írt, az — az utolsó szóig igaz. Nem regény, — hanem memoár. Különben a könyv nagyon rossz, de épen ebben a természetében is — harmónikus. Hiszen Tihanyi Irma azt mondja magáról, hogy ő — író. Természetes tehát, hogy — ez se lehet igaz.

SZANA TAMÁS.

1844—1908.

Az öreg Szana Tamás is meghalt; nem jár többé a műkiállításokba, régiségkereskedésekbe, az Uránia-színházba, többi kedves helyeire. És nem beszél az ő szaporá, de nyugodt módja szerint művésztől, Velence és Firenze szépségeiről, nem írja többé cikkeket és könyveit, melyeket nem az egyéniség lenyűgöző ereje vagy a tudományos képzettség imponáló hatalma, hanem a belőlük kiáradó szeretet és lelkesedés melegsége tett vonzóvá és kedvesé. A fiatal író- és művésznemzedék már nem ismerte annyira, mint a régiek, mert az egyszerű külsejű, tiszteletreméltó öreg úr már évek óta nem járt az irodalmi társaságokba s a sajtóban is mind ritkábban hallotta szavát. A régieket azonban, a hetvenes és nyolcvanas évek nemzedékét, sok közös emlék, a közös törekvések, közös érdeklődés, közös mulatságok emlékei fűzik hozzá s ezek fájdalommal szertettel emlékeznek meg róla halálakor.

Derek ember volt és derek író; egy téren pedig úttörőnek is lehet mondani. A sajtóbeli műkritikának talán első komolyabb képviselője volt nálunk, a hol az összes kultur-területek közül a képzőművészet volt az utolsók egyike a közönség érdeklődésének fölkelésében. Szana Tamás fiatalkorában megvolt ugyan Henszmann Imre, de inkább archaológus és műtörténész volt, mint a modern művészet ismerője, kritizált Kelety Gusztáv, de éles ítéletét és polemikus erejét erősen bénította egyszóvalással a demikus felfogása; a sajtóban az akadémikusokhoz nem értés szót a művészetekről. Szana Tamás legalább szerette a művészetet, sokat foglalkozott vele, ha nem is mélyen, de fogékonysággal, töle telhetőleg beleélte magát az élet művészi elemeinek értékelésébe. Sokat látott, főleg Olaszország régi és új művészetét igazán jól ismerte és érezni tudta a művészi dolgok szépségét. Művészetéről ha beszélt, mindig lelkesedett, élvezni tudott mindent, a miben művészi elemek vannak. Kritikája nem volt éles, izlése nem volt szigorú; abban a korban nevelkedett fel, a mikor a művészekről a jóindulatú pártfogás hangján kellett beszélni.

Irodalmi kérdésekkel is foglalkozott, könyvet írt Csokonairól, Szendrey Juliáról, ezek a könyvek annak idején kedves olvasmányok voltak, alkalmas népszerűsítői az irodalmi kritikának. A kit a mélybe járatt kritikusoktól eljlesztett az a magaslát, melyen fölötté állanak, annak jó volt a Szana kritikája, a mely úgy szólván egy színvonalon mozgott az átlagos olvasó eszejárásával. Az olasz föld s főleg Velence és Firenze volt szerelme legfőbb tárgya, évtizedek óta alig volt é, hogy meg ne fordult volna e két városban, melyeknek minden zegét-zugát ismerte. Kedves egyéni tulajdonságainál fogva nagy szerepet vitt a hetvenes-nyolcvanas évek irodalmi társas-életében s egyik főembere volt annak a mozgalomnak, a melyből 1876-ban a Petőfi-társaság alakult ki. Ennek a társaságnak Szana munkaejeje javát szentelte, titkára volt kezdettől fogva a legutóbbi időkig, a mikor aztán betegeskedése miatt el kellett hagynia helyét.

Szép, nyugodt, harmonikus életet élt. Nem voltak sem nagy igényei az étellel szemben, sem viharos élményei, anyagi szükségleteit fedezte szerény vagyonkijából, a nélkülözés

bénító és egyttal sarkaló hatását, a család terheit és örömeit nem ismerte, talán kissé egyhangú is volt az élete, de ő jól érezte magát benne, az irodalom és művészet szeretete pótolta nála mindent. Afféle szép lélek volt: a szép dolgok iránt szinte ösztönszerűen érdeklődött, esztetikai epikureus, a kinél az élet lényege a művészetben való gyönyörködés. Más kultúrában az ilyen emberekből válik a művészet és irodalom legjobb publikuma, a mi szűkös kulturviszonyaink között íróvá lett. A mit írt, abból ma már kevés él, de a maga idején a helyén volt s szolgálatokat tett a kultúrának.

KIS EMBEREK RÉGI VILÁGA.

REGÉNY. (Folytatás.)

Írta Fogazzaro Antonio. — Fordította Bezerédj István.

V. FEJEZET.

Az ördög munkában.

Másnap reggel Pasotti, miután megitta tejeskáváját és fél 11 óráig elmélkedett vadászati tervén, behívta Barborin asszonyt, a ki más szobában aludt, mivel az ellenőrnék, — ő alázatosan így nevezte — terhére volt az ő hortyogása.

— Igaza van neki, — mondta a szegény süket asszony — nagyon esűf hiba ez az enyém.

Idősebb volt férjénél, második házasságban ment hozzá, szívbéli vonzalomból, néhány garast hozván neki, melyeket ez most kielvezett. Az ellenőr szerette őt a maga módja szerint, kényszerítette látogatásokra, kirándulásokra hajón, sétákra a hegyekre, a mi mind kinszenvedés volt számára, kinevette süketességét, kint selyemmel és tollakkal ékesítve járatta s a házban dolgoztatta, mint egy szolgálat. Mindennek daczára az asszony tisztelte és szolgálta az «ellenőrt», mint egy rabszolga, nagy félelemmel és mégis nem szeretet nélkül.

Pasotti taglejtéssel megparancsolta neki, hogy vegyen ki a szekrényből egy tiszta inget, a ruhatárból egy félig parádés öltözetet, egy fiókos ládából egy pár csizmát s mikor az asszony végre előkészített mindent, Pasotti kitudta lábait az ágyból és így szólt:

— Tessék!

Barborin asszony letérdelt előtte és elkezdte felhúzni a harisnyáit, míg az ellenőr kinyújtván kezét az éjjeli asztalára, elővette a tubákos-szelenczét és két ujját a tubákba mélyeszte, folytatta előbbi elmélkedéseit. Szándéka volt néhány felfedezési látogatást tenni, de minő rendben? Abból, a mit felesgazdájára mondott neki, úgy látszott, hogy Putini Giacomo úr Mariannájának s talán magának Giacomo úrnak kell valamit tudniok don Franco felől: s valamit bizonyára tudhatnak róla Castellóban is.

Mialatt Barborin asszony megerősítette második harisnyakötőjét, Pasottinak eszébe jutott, hogy kedd van. Giacomo úr minden kerdés bement néhány barátjával a luganói vásárra, vagy helyesebben a bordói vendéglőbe azzal a czélzattal, hogy mindennapi Grimelli-borát hetenkint egyszer felváltsa egy pohár igazi borral; s gyakran igen vidám és őszinte hangulatban tért onnan haza. Tanácsos volt tehát későn menni hozzá 4 és 5 óra között.

Felhúzáván és begombolván fél órai munka után a kabátját, komolyan így kiáltott fel:

— Teringette, minő fáradság! — s a tükörhöz ment. — Felesége ekkor odébb akart állani s félénken kérdezte:

— Mehetek már?

Pasotti haragos képpel megfordult, ujjával parancsolón intett neki, hogy jöjjön közelebb és fölébe és köréje rajzolt négy taglejtéssel egy kalapot és egy sált. Az asszony nyitott szájjal nézte, nem értette; mutató ujjával megbökte mellét, kérdezve szemével, felhúzott szemöldökkel, mintha kételkednék, hogy ezekre a dolgokra férjének lehetne szüksége; mire Pasotti ugyanolyan módon, három ujmutatással felelt: «te, te, te!» Majd kinyújtott kezével vágó mozdulatot téve, értésére adta az asszonynak, hogy ki kell vele mennie. Ez meglepetésében és ellenkezésében összeresztent, szertelen

tágra nyitotta szeméit s oly hangon, mintha a pinczéből jönne, kérdezte: «hová?»
Az ellenőr csak egy lesújtó tekintettel és egy taglejtéssel válaszolt: «Előre!» Nem akart egyéb magyarázatot adni.

Barborin asszony kissé vonakodott még.
— Még nem reggeliztem, — mondta. — Férje megfogta vállait s magához húzta őt, szájába kiáltott:

— Majd reggelizel azután.

Csak Alsó-Albogiában, az Annunziata-templom terén, tudatta vele, botjával mutatva a helyet, hogy Cadatába mennek, az elhagyott régi úriháza, a mely a tó mellett fekszik Casarico és Albogasio között s melyet népiesen «Palotának» neveznek. Ebben laktak magányosan, a felső emelet szobáskáiban don Giuseppe Costabarbieri nevű lelkes és gazdasszonya Mária, melléknéven «a palotás Mária». Pasotti ismerte mindkettőt, mint szemfüles, de a beszédében igen óvatos népeket, és egyenként, észrevétlenül kívánta őket próbára tenni s ha puháknak találja őket, valamit kisorsítani belőlük. Azért vitte magával feleségét, hogy segítségére legyen az egyenként való tárgyalás kényes mesterségében; s ez, szegény ártatlan, háta mögött tipródott rövidke lépésekkel azon a 129 lépcsőn lefelé, melyet Calcainbrának neveznek, nem is sejtve, minő hamis szerepet kell majd játszania.

A tó csendes volt, mint az olaj és don Giuseppe, egy szép, vastag, kicsiny papocská, fehér hajjal és biborszínű areczal, fénylő szemekkel, ott állt kertjében a fügefá mellett, fején fekete szalmakalapot, nyakán fehér kendő és csikokra horgászott.

Pasotti, nyitva találva az utca-ajtót, belépett és szólította don Giuseppet és Mariát. Minthogy senki sem felelt, leültette feleségét egy székre, lement a kertbe egyenesen a fügefához, a hol don Giuseppe meglátván őt, görcsös udvariakodásba tört ki. Eldobta horgászó botját s elébe ment kiabálva:

— Uram Istenem! Jaj nekem! ilyen állapotban talál! Kedves ellenőr uram! Menjünk föl, menjünk föl! Kedves ellenőr uram! Ilyen állapotban! Bocsásson meg! bocsásson meg hát!

De Pasotti nem akart tudni a felmenésről, mindenáron ott akart maradni. Don Giuseppe elkezdett kiáltozni:

— Mária, Mária!

Erre megjelent Mária vastag arca a felső emelet egyik ablakában.

Don Giuseppe kiáltott neki, hogy hozzon le egy széklet. Ekkor az ellenőr úr leplezte előtte feleségének jelenlétét, mire a vastag arcz eltűnt és Don Giuseppe újabb rohamot kapott.
— Hogyan? Hogyan? Barborin asszony? Ő is itt? Oh, uram, Istenem, menjünk föl.

És rendkívüli szolgálatkésztséggel megindult, de Pasotti engedelmességre kényszerítette őt, először is megfogva karjait, azután pedig kijelentve, hogy látni szeretné, miként fog két-három olyan óriási csikot; és don Giuseppe kénytelen volt kivetni a horgot. Pasotti eleinte úgy tett, mintha figyelne, azután ő maga is kivetette a maga horgát.

Azzal kezdte, hogy megkérdezte don Giuseppet, mióta nem volt Castellóban. Hallván, hogy előtte való nap volt a paptársát, Jutroini plébános üdvözölni, a jó Tartuffe, a ki ki nem állhatta Jutroimit, elkezdte ennek dicséretét zengen.

Valóságos gyöngy az a castellói plébános! Arany szív! És a Rigey-házban is volt don Giuseppe?

— Nem, Tereza asszony nagyon is beteg. Újabb dicséretet Tereza asszonyról és Lujzáról. Minő ritka teremtések! Mily okosság, mily előkelőség, mily érzelmek! S a Maironi-ügy? Halad előre, ugy-e? nagyon előre?

— Semmit sem tudok, semmit sem tudok — szólt hirtelen don Giuseppe.

Erre a siető tagadásra Pasotti szemei megcsillantak. Egy lépést tett előre. Lehetetlen,

II. MÁNUEL, AZ ÚJ PORTUGÁL KIRÁLY.

hogy don Giuseppe ne tudjon semmit; az ördögbe is! Lehetetlen, hogy ne beszélt volna erről Jutroinival! Hát nem tudta volna Jutroini, hogy don Franco az éjet a Rigey-házban töltötte?

— Semmit se tudok, ismételte don Giuseppe. — A manóba is! Don Franco bizonyára a legtisztességesebb szándékkal ment Rigey-ékhez, és...

— Hal, hal! — sutogta gyorsan don Giuseppe, egészen előrehajolt a falon, meghúzta a horgászó botot és kémlelte szemével a vizet, mintha hal akarna horogra jönni. — Hal!

Pasotti is a vízbe nézett, bosszusan s azt mondta, hogy semmit sem lát.

— Elillant a gyalázatos, de épen fölötté volt a szája; érezhette a horg tuját, — szólt sóhajva és felegyenesedve don Giuseppe, a ki ezalatt ép úgy érezte a horg szúrását, mint a hal s igyekezett elmenekülni.

A másik ismételte a támadást, de hiába. Don Giuseppe nem látott semmit, nem hallott semmit, nem beszélt semmiről. Pasotti elhallgatott, a pap nemsokára maga is megkezdte az egyik félénk czélzást.

— Nem harapnak bele máma, tudja Isten, nem harapnak; mintha szelet éreznének a levegőben.

Eközben a házban a párbeszéd Mária és Barborin asszony között, az első barátságos üdvözlések kicserélése után, a mi igen jól sikerült, amál rosszabbul haladt. Mária indítványozta taglejtésekkel, hogy menjenek le a kertbe, de Pasottinét összetett kézzel könyörgött neki, hogy hagyja üve a széken. Ekkor a vastag Mária egy másik széklet vett, melléje ült, iparkodott néhány szót intezni hozzá s nem tudván magát megértetni, bármennyire kiabált, ölébe vette nagy kandurját s ahhoz beszélt.

Szegény Barborin asszony, belenyugodva sorába, nézte a macskát nagy fekete szemével, melyeket az öregség és a szomorúság mintegy elfátyolozott. Végre megérkezik Pasotti, megérkezik don Giuseppe, a ki ismét fujtatni kezd:

— Ah Uram, Istenem! Kedves Barborin asszonyom! Bocsásson meg! — Miután Mária bevallotta az ellenőr úrnak, hogy felesége és ő nem tudták egymást megérteni, gazdájára Pasotti iránti hódolatból leszádta őt; de miután ez védekezni akart, bölcsen meg is nyugtatta, miközben parancsolólag intett kezével s így szólt: «tata, tata».

Azután férjének egy titokzatos intésére, Mária kiment. Pasotti mögötte maradt s azt mondta neki, hogy feleségének meg kell látogatnia Rigeyéket s miután az elterjedt hírek után nem tudja, mihez tartsa magát, Mariától kívánna némi felvilágosítást, mert «Mária mindig tud mindent».

— Micsoda pletyka! — kiáltott fel Mária ezen hízelgésre. — En nem tudok soha semmit. Tudja, kihez kell mennie asszonyának?

NŐI FEJ. — Carlos, a meggyilkolt portugál király festménye.

A PORTUGÁL KIRÁLYOK TEMETKEZŐ HELYE A SAN VINCENTE DE FORA TEMPLOMBAN.

Puttini Giacomo úrhoz! Giacomo úr az, a ki mindent tud.

Jól van! — gondolta Pasotti, összekötte ezt a beszédet felesgádjának szavaival és helyes nyomot szimatolta. Ugyanakkor hitetlenül vállat vont. Giacomo úr talán tudja a dolgokat, a melyek a holdban történnek, de egyebet nem; más nem tud soha! Mária erős-ködött, a ravasz róka kérdésekkel kezdte kerülni, messziről, óvatosan, de hozzá nem férhetett, belátta, hogy fáradsága hiábavaló s hogy meg kell elégednie ezzel a célzással. Ekkor elhallgatott s visszatért félig elégedetten, félig gondolatokba merülve a szobába, a hol don Giuseppe épen azt magyarázta Barborin asszonynak, alkalmas taglejtésekkel, hogy Mária mindjárt fog neki valami enni valót hozni. Csakugyan megjelent az asszony egy négy-szögletű üvegedényvel, tele szeszebe rakott cseresznyével, a mely don Giuseppének híres speciálitása volt.

Barborin asszony csak kenyeret vett, férjének mefisztofeleszi tanácsára, a ki viszont csak a cseresznyéből evett. Ezután együtt eltávoloztak s az asszony engedélyt kapott, hogy visszatérhet Albogasióba, míg az ellenőr a Gilardoni-ház felé tartott.

— Valóságos ördög ez a Pasotti úr! — mondta Mária, miután az utcaajtót becsukták. — Nagy ördög, nem is kicsiny ördög, — kiáltott fel don Giuseppe, a horogra gondolva. — S ezzel az elnevezéssel, értvén az ördög minden ravaszágát, a két szelíd teremtes kifújta magát, elégtételt vett annyi kényszeredett fáradságért, czeremóniáért, mosolyért és cseresznyéért.

Gilardoni tanár olvasott kertbeli kilátóján, mikor látta Pasottit jönni Pinella mögött, a fehér és a vörös repák között. Nem érzett szimpátiát az ellenőr iránt, a kivel összesen néhány látogatást váltott s a ki németbarát hírében állott. Mégis hajlandó volt mindenkiről, a kit kevésbé ismert, jót feltételezni s így nem esett neheze ez szemben is azt a szíves udvariasságot tanúsítani, melyet mindenkiel gyakorolt. Elébe ment bársonyapokájával kezében és egy csapat bókolás után, a miben Pasotti könnyen felülkerekedett, ezzel együtt visszatért a kilátóra.

Pasotti a maga részéről mély ellenszenvet érzett Gilardoni tanár iránt, nem annyira azért, mert szabadelvűnek ismerte, hanem inkább, mivel Gilardoni, noha nem járt misére, mint ő, puritán módon élt, nem szerette a lakmározást, sem az italt, sem a dohányt, sem bizonyos szabadszájú beszédeket s nem járt szított tarokkot. Ez azonban nem akadályozta őt most abban, hogy bocsánatkérésekben áradozzon, mert kötelessége ellenére oly sokáig halogatta látogatását, valamint abban sem, hogy hirtelen reá ne pislantson a kilátó egyszerű asztalkáján fekvő könyvre. Gilardoni észrevette ezt a tekintetet s minthogy a kormány által eltiltott

könyv volt, ösztönszerűleg magához vette, mihelyt a beszélgetés megindult és ülben tartotta úgy, hogy el ne olvashassa a címét. Ez az óvatosság zavarba hozta Pasottit. A harag egy villám csillant fel szemében, de rögtön kialudt ismét.

— Szerencsés ember ön! — szólt felsőhajtva. — Ha ügyeim megengednék, én is szeretnék a Valsoldában lakni.

— Békés egy vidék, — jegyezte meg a tanár.

— Igen, békés vidék, de mostanában, a ki a kormányt szolgálta, azt nem jó szemmel nézik, a városban hiába van. Ki vagyunk téve bizonyos gyanusításoknak, bizonyos megaláztatásoknak...

A tanár elpirult s megbánta, hogy elvette a könyvet az asztalról. Valóban Pasotti, dacára tettett alázatosságának, nagyon is kevély volt ahhoz, hogy valaha kémkedjék s nem is kémkedett soha. Szavaiban tehát volt egy grammnyi őszinteség, ez meghatotta, vendégét egy pohár sörrel kínálta meg és sietett megkeresni Pinellát, hogy ürügyet találjon, hogy a könyvet az asztalon találhassa.

Alighogy elment a tanár, Pasotti felkapta a könyvet és kíváncsian megnézte, aztán visszatette helyére és a lépéső felső fokára állott, a nyitott tubákszelenczével kezében, turkálva a dohányban és félig bámulva, félig boldogan mosolyogva hegyekre, tóra, égboltozatra. A könyv Giustínak műve volt, brüsszeli, sőt «Brusselle»-i hamis nyomdai keltezéssel és ezzel a címmel: «Olasz költemények kivonata egy nyomtatott kéziratból». A címlap egyik sarkán kereszthez írva olvasható volt: Mariano Fornic. Nem kellett hozzá Pasotti éles esze, hogy ebből a csodálatos névből kitalálja a Franco Maironi anagrammját.

— Micsoda szépség! micsoda paradicsom! — szólt halkán, míg a tanár feljött a lépcsőn. Pinella követte őt a sörrel.

Két korty között bevallotta azután, hogy ezt a látogatását egy kissé önérdékből is tette. Azt mondta, szerelmes abba a virágos falba, mely Gilardoni kertjén a tó felől támasztotta és szeretné utánozni Felső-Albogasióban, a hol a tó ugyan hiányzott, de mezelen fal annál több volt. Honnan szerezte a tanár ezeket az agavékat, ezeket a kapri- és rózsabokrokat?

— Hát — felelt őszintén a tanár — Maironitól kaptam.

— Don Francótól? — kiáltott fel Pasotti. — Nagyon jól van. Akkor hozzá fogok fordulni, miután don Franco igen szíves irányomban.

S elővette szelenczéjét.

— Szegény don Franco! — szólt, nézve és egy meghatott ördög szelidségével tapogatta a tubákat.

— Szegény fiú! Némelykor tűzbe jön ugyan, de mégis igen jó fiú! Nagy, nemes szív! Szegény fiú! Ön sokszor látja?

— Igen, elég gyakran.

— Csak legalább teljesüljenek kívánságai,

szegény fiú! Kívánom neki is, a leánynak is. Nem fog a dolog füstbe menni?

Pasotti ezt a kérdést nagy művészettel tette fel, szeretetteljes s mégis diszkrét érdeklődéssel, nem árulva el több kíváncsiságot, mint illet s kissé meg akarta olajozni és lágyítani Gilardoni csukott szívét, hogy lassanként kinyíljon magától. De Gilardoni szíve a helyett, hogy megnyit volna erre a kényes érintésre, inkább összehúzódott, becukódott.

— Nem tudom, — felelt a tanár s nagy boszuságára érezte, hogy elpirul, mire skárlát-vörös lett. Pasotti azonnal felírta gondolatbeli jegyzőkönyvébe a zavart feleletet s a pirulást.

— Roszul tenné, — mondta — ha felhagyna házasságának tervével. Érthető, hogy a marcsesa nehézségeket csinál, de végre is jó asszony s őt nagyon szereti. Meg volt ijedve mult éjjel, szegény asszony!

Ránézett a tanárra, a ki nyugtalanul és komor képpel hallgatott.

— De én nem tudok semmit, nem értek semmit, — kiáltott fel aztán Gilardoni, mindig komolyabban, mindig nyugtalanabban.

Ekkor Pasotti, a ki tudta, hogy a tanár hosszabb idő óta nem látogatja már Rigeyéket, de nem tudta ennek okát, még egy lépést kockáztatott előre.

— Meg kellene kérdezni Castellóban — mondta hamiskás mosolygással.

Ezen a ponton Gilardoni, a kiből már forrott a düh, kitört.

— Legyen olyan szíves — szólt hevesen — hagyjuk ezt a beszélgetést, hagyjuk ezt a beszélgetést!

Pasotti tekintete elsötétült. Szertartásos, hízog, édeskés modora mellett sohasem volt hajlandó kevélységében békésen eltűnni egy kellemetlen szót s minden csekélységet rosz néven vett. Nem beszélt többet s néhány percz multán méltóságjeljes hidegséggel elbucszott és visszavonult a vörös és fehér répa között, lenyelve mérgét. Mikor ismét a Malári-utczában találta magát, egy darabig gondolkodott, állát kezére támasztva, azután a casaricói part felé indult, lassú léptekkel, nagyon meghajolva, de villogó szemekkel, mint a kopó, a mely a levegőben az elrejtett szarvasgombának irányát szimatolja. Don Giuseppe ijedt védekezése, Mária makiacs ellenkezése, a tanár zavara és kitörése azt mondták neki, hogy a szarvasgomba azt van és hogy jókora falat lehet. Eszébe jutott, hogy Loggióba megy, a hol Palkó és Nagy Pali laktak, ezek a jól értesült emberek; de azután meggondolta, hogy kedd van s valószínűleg nem találná őket otthon.

Nem, jobb egyenesen felmenni Casaricóból Castellóba, szimatolni és kutatni egy bizonyos Cecca asszony lakásán, a ki igen jó asszony, csupa szív, híres a kitaró felügyeletről, melyet ablakából gyakorol az egész Valsolda felett egy rettenetes nagy távcső segítségével. Ő mindennap meg tudta mondani, ki ment Luganóba Pin hajóssal vagy Panighét hajóssal, megjegyezte a szegény Pinella beszélgetéseit egy bizonyos Mochét-leánynyal az albogasiói templomtéren, egy kilométer távolságra; tudta, hány nap alatt itta meg Rübera mérnök úr azt a hordóska bort, melyet hajója üresen vitt vissza oriai házából a S. Margheritai pinczébe. Ha Franco ott járt a Rigey-házban, Cecca asszonynak ezt tudnia kellett.

A fődött átjáróban, mely Casaricóból a castellói ösvényhez vezet, Pasotti hallotta, a mint valaki rohanva jön mögötte, elmegy mellette a sötétben s megismerni vélte a «légóra fugada» (fűzőt nyúl) eszűnévű egyént, a kit sebes járásáért hívtak így. Ez a jeles atyafi még Pasottinál is kíváncsibb volt, igen jó ember, szerette tudni a dolgokat tisztán csak azért, hogy tudja, minden más czélzat nélkül. Most észrevette, hogy Pasottiték bemennek a «palotába» és gyanakodni kezdett a szokatlan idő miatt. Elbujva a mezőn, látta Barborin asszonyt visszatérni s az ellenőr elindulni Casaricó felé, ezért követte az utóbbit messziről s Gilardoninál tett látogatása alatt a casaricói ivezet egy oszlópa mögött leskelődött; most pedig elillant mellette, felhasználva a sötétséget, hogy Castellóba fusson s ott megfigyelje őt valami jó figyelő helyről.

Csakugyan látta bemenni Cecca asszonyhoz. Az öreg és golyvás asszonyság nappali szobájában tartózkodott, balkarján egy gyermeket

MONTECARLO MONACO FELŐL.

A TERASSZ KILÁTÁSSAL CAP MARTIN FELÉ.

MONTECARLÓBÓL. — Stépán Aladár félvétel.

tartva. Pasotti beléptére, a ki előrehajolt tettel, kalappal kezében, vidám és nyájas arccal jött előre, a vendégszerető asszony úgy fogadta az ellenőrt, mintegy csodatevő szentet, a ki azért jött, hogy elvigye a golyváját.

— Jaj de derék dolog az ellenőr úrtól! Jaj milyen derék dolog! Milyen öröm! milyen öröm!

S leültette, elárasztotta kínálással.

Pasotti sokat czeremóniázott, de kénytelen volt végül egy darab rettenő mandolatorát megenni. Azután kikérdezte az asszonyságot férjéről és leszármazóiról a harmadik nemzedéig, szőnyegre hozta Rigey Tereza asszonyt. Hogyan van ez a szegény úrnő? Roszul! Igazán olyan roszul? De mióta? S volt rá valami ok? Valami felindulás? Valami kellemetlenség? A régiebbek ismeretesek, de talán voltak újabbak is? Talán Lujzácska miatt? A házasság miatt? És don Franco sohasem jön Castellóba? Nappal nem, az bizonyos, de...

Cecca asszonyság is mindig rövidebben és óvatosabban felelgetett Pasottinak.

— Nem t'ok semmit! nem t'ok semmit! — kiáltott Cecca asszonyság! — Próbálja meg Puttinival beszélni! A Giacomo úrral! S tőlem ne kérdezzen többet semmit!

Pasotti arca felragyogott arra a gondolatra, hogy a pörüljárt Zacomo úr kerül körmei közé. Ily elbizakodottan fénylenének egy sólyom szemei arra a gondolatra, hogy megragad egy békát és karmai között tarthatja trefából és időtöltésből. El is ment nemsokára elégedetten mindennel, kivéve a tortával, a mely nyomta a gyomrát.

(Folytatása következik.)

EGY BŰN EMLÉKNAPJA.

Néhány nap mulva, február 18-ikán, ötvenötödik fordulójához jutunk egy napnak, mely a legizgalmasabbak egyike volt Ferenc József király életében. 1853 február 18-án merénylet következett el Bécsben az ifjú császár élete ellen. Az esemény híre a legkínosabb hatást Magyarországon keltette, hol épp a közelmúlt hónapokban mozdult meg a jobb fordulat reménye, mert a császár, nem hajtvá Bach tanácsára, meglátogatta Budán és Erdélyben a leigázott nemzetet. Nagy volt a megdöbbenés különösen azért, mert a merénylő magyar ember volt.

Ki ne hallott volna Libényi János merényletéről? Az eset részletei régóta feledésbe mentek, de a tett belső okairól egészen tiszta képet máig sem rajzolt senki. Libényi csákvári, fehér-megyei születésű szabólegény volt, s alig érte meg huszonegyedik évét, midőn vezetes hírnevének hat rövid napja után, bifófan végezte életét. A bécsi nép a magyar emigráció felbérelt eszközként tartotta. Hírek szárnyaltak a császárvárosban, hogy a merénylő előtt való nap londoni váltóra pénzt vett fel egy bécsi bankházban s hogy a házkutatás alkál-

mával sok pénzt találtak lakásán. Mindez nem volt igaz; valótlansága már a vizsgálat során kétségtelenül kiderült. Libényi nem vett részt a szabadságharc mozgalmában sem, fegyvert a császári hadsereg ellen nem fogott. Mint szabót, kényszerítve fogták be a nemzeti sereg aradi ruhátárába s a merénylőről közzétett hirdetésében maga a bécsi katonai kormány hadbírósi osztálya tett róla tanúságot, hogy a világiosi hadsergétél után, mint «kifogástalant» (vorwurfsfrei) engedték útnak. Két év óta lakott Bécsben s dolgozott különböző bécsi szabóműhelyekben. Mogorva, szófukar embernek ismerték. Ellenben sokat forgott a reakziós kormányrendszerrel elégedetlen munkásnép között és sok «roszféle» könyvet olvasott. Utólag azt is tudták nézelmek, hogy többször nagy lelkesedéssel beszélt hazájáról. Egyébként szegényen élt; ruhája kevés volt s a pénze is csekély.

Abban az időben a császár gyakran sétált egyedül vagy csekély kísérettel a város bástyáin. Két hét óta, a déli munkaszünet óráiban, Libényi is odajárt és hol az egyik, hol a másik padra ült, kémlelte a helyi viszonyokat. Február 18-án a császár, Albrecht főherczeg palotájából jövet, ismét gyalogszóra indult a Kärnthnerthor-bástyára szárnysegédével, O'Donnel gróffal. Déli fél egy óra volt. Libényi már ott ült az egyik padon és látta, hogy a bástya környéke meglehetősen néptelen. Tervének kedvezett a pillanat. A császár most dobergest hallott a Kärnthnerthor alatt levő régi arzenál felől; megállt, kissé áthajolt a bástyafalon s mellette állt O'Donnel gróf. E pillanatban, jobbfelől, tigris módjára, odaugrott a merénylő — állítólag mindössze nyolcz lépésnyire volt tőle — és a belső zsebéből kirántott konyhakéssel borzasztó döfést mért a császár nyakszirtje felé. A döfés oly erős volt, hogy a kés hegye egy hüvelyknyi részén elgöbült. A császár megrázkódott s az egykorú tudósítás szerint azt hitte, hogy «hinter Allerhöchst Seinem Rücken eine Pistole abgefeuert worden sei», — hogy pisztolyt süttöttek el a háta mögött. De a merénylő most második szúrásra emelte kezét s a császár sorsa meg van pecsételve, ha O'Donnel gróf a válságos pillanatban kardot nem ránt és reá nem támad a szörnyű emberre, ki elkapja a kard pengéjét, tenyerét és több újat véresre sebei vele, de még így is kétségbeesetten küzd a gróffal, ki végre, nagy bajjal, földhöz veri.

Így tudták eddig. De legújában egy nagyon hiteles tanu, Salis-Soglio gróf nyugalmazott tábornosnagya, egy eddig senki által nem említett fontos részlettel egészíti ki a merénylet lefolyásának történetét néhány hét előtt megjelent emlékirataiban (Meine Erinnerungen, und was ich davon erzählen will, kann und darf. Von FZM Anton Graf Salis-Soglio). A tábornosnagya, mint fiatal tiszt, szemtanúja volt az egész jelenetnek és látta, hogy a merénylő az első támadás után lehajolt, megkapta a még

mindig a bástya mellett álló fiatal császárt és át akarta vetni a bástyafalon, le a Graben mély árkába. Ekkor rántott kardot O'Donnel gróf és tette Libényit ártalmatlanná.

O'Donnel gróf kiáltására most már többen odarohantak; egy Ettenreich nevű nagyeréjű wieden polgár és háztulajdonos segítségére sietett a szárnysegédnek, Libényit — zömök, erőteljes legény volt — vasmarokkal a földre szoritotta, a mellére térdelt és nem bocsátotta el, míg a katonai őrjárat meg nem érkezett.

A császárt csak akkor figyelmeztették reá, hogy megsebesült, midőn már végigcsorgott a vér a katonaköponyegén. Ő volt talán az egyetlen, ki egy pillanatra sem vesztette el lélek-jelenlétét, annyira nem, hogy midőn látta, hogy Ettenreich ökölcsapásokat mér a merénylőre, közbevetette magát és kérte: «Ugyan, ne üsse már!» Azután is még gyalogszerrel tért vissza Albrecht főherczeg palotájába, hol O'Donnel gróf, kinek az a gondolata támadt, hogy a merénylő kése talán meg is volt mérgezve, gyorsan reahajolt a császárra és kiszívta a vért sebéből.

Csakhamar megérkezett az orvos is, aztán Károly Lajos főherczeg, kihez az volt a császár első kérése, hogy siessen és kimélettel adja tudtára a történeteket anyjuknak, Zsófia főherczegnőnek. De Károly Lajos főherczeg még el sem végezhette a reabizott feladatot, midőn a Burgba érkezve, már ő maga sietett az anyja elé, hogy személyes mutakozással oszlassa el aggodalmát. Akkor is, midőn a szobájában megjelent első látogatók: Grünne gróf főhadsegéd és Kempen altábornagy ijedten álltak meg előtte, erőt véve fájdalommal, így szólt hozzájuk:

— Nyugodjanak meg, nincs semmi baj! csak olasz földön küzdök derék katonáim sorában osztozom. — Ezzel a milánói helyőrség ellen fegyverszünet idején nemrég elkövetett véres támadásra gondolt.

Eközben Libényit a rendőrfőigazgatóságra kísérte a Haynau-gyalogezred őrjárata. A merénylő — az egykorú bécsi krónikáiról elbeszélése szerint — még ekkor is vakmerően viselkedett, éltette Kossuthot s kihívó hangon azt mondta a katonáknak, hogy «nem fog megszökni, mert tudja, mi cselekedett». De a hazafias szín, melyet tettének adni iparkodott, csak azt a czélt látszott szolgálni, hogy elterelje a figyelmet a tett igazi rugója felől s talán azt is, hogy bocszantsa a lojalitásban üző és ellene dühöngő bécsi utcanépet. A hadbírósi vizsgálat mindenesetre megállapította és előbb említett hirdetésében is közzétette, hogy Libényi sokat érintkezett «az új renddel elégedetlen munkásokkal», tehát bizonyára magyarkal és osztrákokkal vegyest; a mihez egy 1853-ban megjelent alkalmi irat, ismeretlen adatokra támaszkodva teszi hozzá, hogy «Kossuth és Mazzini tanain buzdulva, tisztán a maga elhatározásából követte el véres tettét és nem bujtotta fel senki».

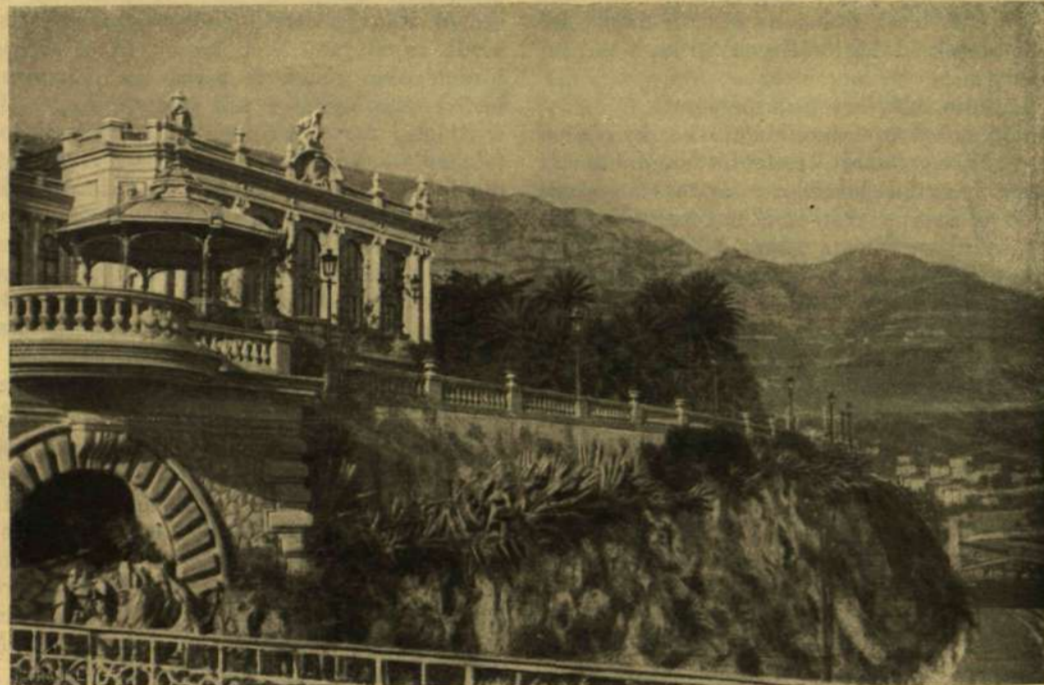

PLATÁN-FASOR A BOULEVARD VICTOR HUGÓN.

Hivatalos részről, úgy látszik, egyáltalán nem tulajdonítottak jelentőséget a merénylő magyar eredetének. A külföldi követségeknek a merénylőről küldött jelentés nem is említi Libényi magyar voltát s a császár is, nyilván a vizsgálat adataira támaszkodva, *tisztára véletlenek* tulajdonította, hogy a merénylő épen magyar volt.

A hadbírósi eljárás nagyon rövid ideig tartott. Libényit bitóhalálra ítélték és hat nappal a merénylet után már ki is végezték. Mondják, hogy a császár, ki talán a leghigadtábban ítélte meg az esetet, azzal a gondolattal járt, hogy megkegyelmez Libényi életének. De tanácsadói szükségesnek mondták a példás büntetést s a császár végre engedett.

A merénylet híre nagy feltűnést keltett Európaszerte. Az uralkodók siettek jelét adni részvétiüknek. Napoleon császár Párisban maga sietett a táviróhivatalba és sajátkezűleg adta fel Bécsbe a táviratát. Pesten a hatóságok fejei nyomban a hír megérkezése után siettek az országos kormányzóhoz, megnyugtatót szerezni a császár hogyléte felől. A lapok is felháborodva írtak a merénylőről és kijelentették, hogy «a magyar nemzet nem ismerheti el gyermekének azt, ki fájának dicső történetét banditai merénnyel és királygyilkolás utá-

A MONTECARLÓI TERRASSZ.

elmenetietlenedése ellen. Három évtized óta mindig felhangzik ez a panasz, valahányszor egy újabb irány vagy új erősebb egyéniség tűnik fel s három évtized óta úgyszólván fokról-fokra konstatálhatjuk irodalmunk fejlődését, izmosodását nemcsak az európai színvonal, hanem a nemzeti élet hű tükrözése irányában is. És soha még nagyobb mértékben nem tapasztaltuk, mint ma, hogy egyre-másra, szinte a földből nőnek ki az új emberek, mindegyik egy-egy egyéniség, mind tiszta ajkú és lelki magyar, mind a magyar lélek mélységeiből szől meg s a magyar élet színeivel dolgozik. Ime ismét egy új ember tűnik elénk: régi nagy névnek viselője, *Jókai Lajos* a neve. Gyulai Pál védőszárnya alatt lépett föl, hosszabb elbeszélése előbb a *Budapesti Szemlé*-ben, majd könyvben az *Olcsó Könyvtár*-ban jelent meg. Ez az elbeszélés, vagy jobban mondva képsorozat egyformán tetszhetik a hagyományok feltűnének és a moderneknek. Amazokat a régimódi, de még ma is aktuális falusi élet meleg, eleven rajzával ragadhatja el, emezeket ezenkívül még írói eredetiségével is. Baksay Sándor elbeszéléseinek légkörében, a falusi kálvinista papi környezetben vonulnak el előttünk *Jókai Lajos* elbeszéléseinek mozgóképei; visszaemlékezések a nagyapa parókáján töltött gyermekkorra. Valóságos emlékek ezek, legalább valóban megélt dolgok hatását teszik: a presbiterek tanácskozása, alkudozása a vállalkozóval a templom kifestésére, a ledér természetű, feleséget és szeretőt tartó festő tragédiája, a mint a totonyóra festésekor virtuskodik s leszik a toronyról, a két nő kibékülése a közös gyászban, a lágy szívű tisztartó, a kit belehal abba a tudatba, hogy a részeges ispán, a kit el kellett csapnia, öngyilkos lett, a két nővér, egyikük férjét, másikuk vőlegényét siratja, a kik Branyiszkónál estek el, az együgyű falusi pap és

A NIZZAI JARDIN PUBLIQUE.

KÉPEK A RIVIERÁRÓL. — Stépán Aladár félvétele.

házasratos sárkány felesége a névnap ebéden, a szüret a kikapós papné históriájával, a tél időben felesége fejféjével hazamenő öreg paraszt végtelenül megható halála, a pesti tönkrement vésnök és felesége, az öreg házörző kutya és a sunyi tolvaj paraszt, a tízéves kori első szerelem és kiábrándulás, — csupa végtelenül egyszerű történet, olyan egyszerű, mint az élet maga: formáiban, vonalában, színeiben egyetlen tekintetre belátható, külszíne alatt mélységes megindulásokat, végzetes kinokat, igazi emberi érzéseket rejtő. A történeteknek alig van valamicske papiros-ize, nem irodalomnak, hanem való eseményeknek érezzük őket, illúzióink teljes, — csak néha zökkent ki belőle, ha az író közénk és emlékei közé lép, a meglett ember szavával magyarázva a gyermekkori emlékeit. Semmi mesterkedés, semmi csináltság, az emlékek maguktól, a maguk eleven erejével gördülnek le emlékezetéről szemünk elé, magának az életnek a frissességével és közvetlenségével. Minden alak él, látjuk magunk előtt, mindnek megvan a maga levegője, a maga perspektívája. Az elbeszélő irodalomnak két legfontosabb eleme: az elbeszélés élelensége és a megfigyelés élelensége szokatlan mértékben megvan *Jókai Lajos*ban. Roppant egyszerű eszközökkel, mondhatni igénytelenül dolgozik s ez az egyszerűség, a szándékosságtól, a mesterkedéstől való teljes mentesség hatásának legerősebb eszköze. Ezek az alakok, ezek a történetek nem irodalmi konvencziókból vannak összeeskábálva, az életből, a mi magyar életünkben léptek a kis könyv betűinek segítségével szemünk elé, azért esik olyan jól az ismeretség velük. És jól esik az ismeretség *Jókai*

A MONTECARLÓI KASZINÓ.

az alakok beállítása és rajza, az előadás, a stílus, még a grammatikai korrektség szempontjából is, valószínű iskolai példája a dilettáns ügyfogyottságnak.

Szent István koronája. Buzgó történetírónk, *Karácsonyi János* tollából akadémiai értekezés jelent meg arról, hogy mikép lett Szent István koronája a magyar szent korona felső részévé. Az értekezés kiinduló pontja Pauler Gyulának egy jegyzete, a melyben ez az elhunyt tudósunk kétségbe vonta, hogy a mai magyar koronán egyáltalában vannak részek Szent István koronájából. *Karácsonyi* teljes történeti és archaeologiai apparátussal kimutatja, hogy Pauler kétkedése alaptalan s a fölvetett kérdésre nézve azt az elfogadható konjekturát veti föl, hogy Szent István királyt a pápa által neki ajándékozott koronával fején temették el s a korona 45 évig ott volt a székesfejérvári sirban, ott is sérült meg úgy, hogy egyes részei elvesztek. Mikor aztán Szent László alatt, 1083-ban a sirt felbontották, kivették a koronát, hogy mint szent ereklyét használják királyaink koronázásánál. Ereklyetartóul, foglalatul adta aztán hozzá Szent László a Duskas-féle koronát, melyet I. Géza király kapott a görög császártól. Így lett a magyar koronából, mely Szent István idejében nyílt, koszorú vagy arbrons-alakú volt, a mai formájú zárt korona.

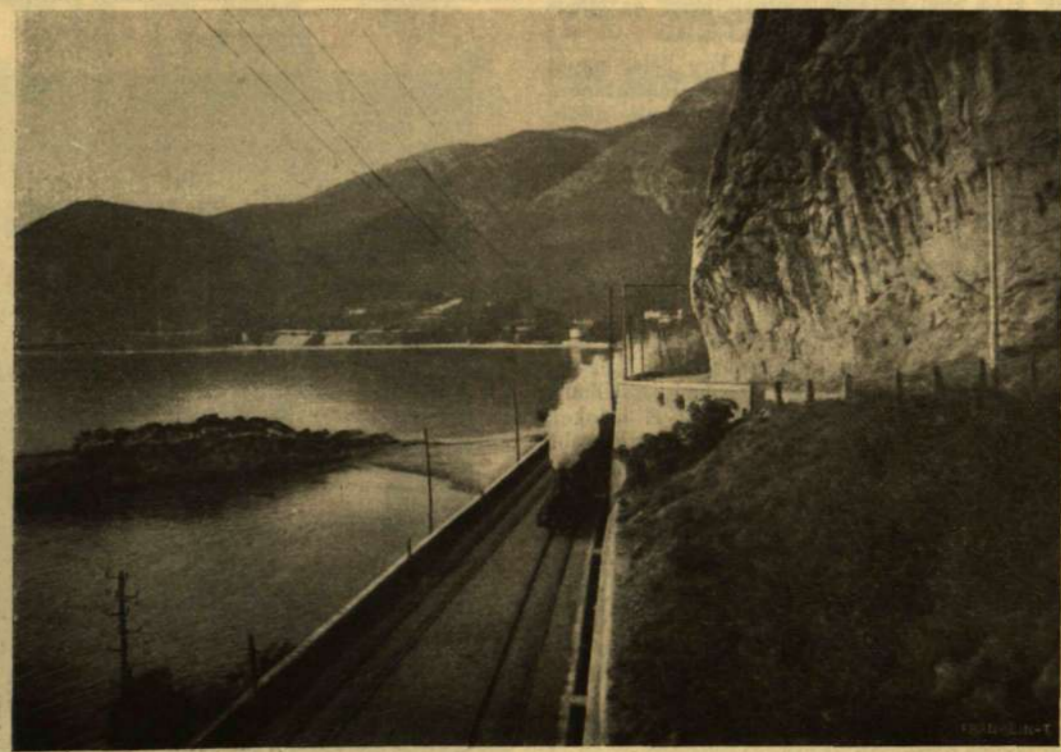
Szláv jövevényszavaink. Jeles és polemikus kedvű ismert nyelvtudósunk, *Asbóth Oszkár* ily című akadémiai felolvasása, mely az akadémiai értekezések során jelent meg, szintén polemikus munka. *Melich János* hasonló tárgyú nagyszabású s akadé-

KILÁTÁS MENTONERA, A VASUTI KOCSI ABLAKÁRÓL FÖLVÉVE.

Lajossal is, mert embert ismertünk meg benne és író, a javából valót.

Csoór Vilma. *Rudnai Győző* ily című regényében érdekes dolgokat találunk. Mindjárt az első jelenetben egy vadászárságot, a mely golyóval lövöldöz nyúlra. Aztán egy huszárezredes finom leányát, nagy vagyon örökösét, a kinek az a furesz szokása van, hogy minden apropos nélkül, sans façon az udvarlói térdére hajtja a fejét, hol holdvilágnál a csónakban, hol meg lovaglás után, napnyugtakor, a pihenőn. Ezek az udvarlók ketten vannak: egy civil, városi irodatiszt, szörnyű derék ember, még verseket is ír és egy daliás huszártiszt, a ki nem ír verset, ellenben első látásra, tennisz után egyszerűen megcsókolja a leányt. Mi sem természetesebb, mint hogy a szép és nemeslelkű Vilma erre hamar kiábrándul a civilből és sűrűsben beleábrándul a katonába. A katonának azonban van egy régi szerelme, egy szép színésznő, a ki hirtelen ott terem kedvese után a kis vidéki városban. A katona szeretetlérázi magáról, de nem tudja, sőt elköveti azt a neveletlenséget, hogy a színésznőt kíséri el az árvaház felavató ünnepéjére, holott ezt előzetesen Vilmának ígérte meg. Ezért illő büntetést kap: legelső találkozásuk alkalmával először a civil udvarló intéz hozzá egy több lapra terjedő szónoki beszédet, aztán — könnyekkel, sóhajokkal és felkiáltó jelekkel fűszerezve — a leány egy szintén több lapra terjedőt. Az apa, a nyugalmazott huszárezredes pedig még azt is elfelejti mondani, hogy «millió kardvágás!», pedig ez az egyetlen jellemvonása. A dolog vége az, hogy a leány töle telhető gyorsasággal visszaszeret a civil-udvarlóba és alighanem nagyon boldog lesz vele. Ez a mese még a legjobb az egész regényben, mert a mivel körtve van,

A BEANLIENI ÖBÖL S A NIZZA ÉS MONTECARLO KÖZTI VASÚT.

KÉPEK A RIVIERÁRÓL. — Stépán Aladár félvétele.

HORTORÁGYI PÁSTOROK A DEBRECZENI VÁSÁRON.

miai nagydíjjal koszorúzott művének eredményeivel vitatkozik. Hogy a vitában kinek van igaz, azt a szaktudomány van hivatva eldönteni. Különböző felolvasás első része egy későbbben megjelenendő nagyobb műnek.

A rákos betegségek statisztikája. A központi statisztikai hivatal kiadványainak sorozatában most jelent meg a magyar szent korona országai rákos betegségeinek statisztikája. A legfontosabb egészségügyi problémák egyike a rákbetegség problémája, erre vet pozitív világszámot ez a munka, melyhez Dollinger Gyula egyetemi tanár irt szakszerű általános jelentést. A munkához való adatgyűjtést az orvosok bevallása alapján 1904-ben végezték s ekkor azt állapították meg, hogy a magyar birodalom területén 3570 hazai és 19 külföldi honoságú ember szenvedett rákbetegségben s az adatok sajnósan mutatják e szörnyű betegség terjedését.

Arany János társaság. A Temesvárt Arany János nevére alakult társaság most adta ki «Szépirodalmi és szépműtani közlemények» című évkönyvének negyedik kötetét Szentkláray Jenő és Szabolcska Mihály szerkesztése alatt. Maguk a szerkesztők írták első közleményeit: Szentkláray Jenő Brocky Károlyról, az Angliába került s ott nagy sikerrel működött magyar festőről mond el becses, nagy részben új adatokat, születésének századik évfordulójára alkalmából, Szabolcska pedig Rákóczi koporsójáról és a társulat ülésein felolvasott szépirodalmi munkák, tanulmányok, elmefuttatások töltik ki, a melyek képet adnak arról az élénk életéről, a mely a társulat körében folyik.

Új művészeti vállalat. Gróf Vay Péter pápai protonotárius, a kiváló esztétikus és műtörténész elnöksége alatt új művészeti vállalat alakult, melynek célja, hogy úgy a fővárosban, mint a vidéken nagyobb piacot teremtsen kizárólag magyar festők eredeti munkáinak. E cél elérésére a vállalat nemcsak időszaki kiállításokat rendez a fővárosban és a vidéken, de a műtermékekkel fel fogja keresni magukat az egyes művásárlókat is, hogy ily módon a művészeket és a közönséget közelebb hozza egymáshoz. Modern fiatal festőműveink mind nagyobb arányokat öltő művészi termése nem talál piacot s így fiatal művészeink nélkülözni kénytelenek azokat az anyagi feltételeket, melyek nélkül a legnagyobb tehetség sem fejlődhetik. E bajokon segíteni, az oleo műtermékeknek minél szélesebb néprétegeket meghódítani, a magyar lakás művészi feldíszítését elősegíteni, ez a célja az új művészeti vállalkozásnak, mely Magyar Művészet Műkereskedés címen már legközelebb megkezdí működését. Az új művészeti intézet művészeti igazgatója: dr. Rózsá Miklós, ügyvezető igazgatója: Fűredy Károly, műtárosa Honti Nándor festőművész. Az új vállalkozás hivatalos helyisége IV. Koronaherceg-utca 20. szám. alatt van.

Új könyvek: Ötven év előtt. Elbeszélés, írta Jókay Lajos. Budapest, Franklin-Társulat. (Oleo Könyvtár); ára 1 korona.

Csoőr Vilma. Regény, írta Rudnai Győző. Budapest, Benkő Gyula.

Hogyan lett Szent István koronája a magyar szent korona igaza részéből? Ita Karácsonyi János. Budapest, M. T. Akadémia kiadása; ára 1 korona.

Szláv jövevényszavaink. Irta Asbóth Oszkár. Budapest, M. T. Akadémia kiadása; ára 2 korona.

A magyar szent korona országai rákos betegségeinek statisztikája. Szerkeszti és kiadja a m. kir. közp. statisztikai hivatal, Budapest. Kapható Kilián Frigyes könyvkereskedésében; ára 4 korona.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: Abai ARANY SÁNDOR volt 48-as honvédszázad 81 éves korában a fejrmezei Gárdonyiban. — KARÁCSONY GRÓFY, volt 48-as honvédszázad őrmester, erdőfőle református lelkész, 85 éves korában Erdőfőle községben. — FINK JÁNOS volt 48-as honvéd, 75 éves korában Szepsiben. — BONCSAI LÁRÓK közlészentléleki földbirtokos, 48-as honvéd altiszt, Kézdivásárhelyen. — RÉTYI SZÉKELY DÉNES, nyug. királyi mérnök, volt 48-as honvédszázados 79 éves korában Rétyen. — URAY LÁRÓ, a tiszaháti kerület országgyűlési képviselője, 58 éves korában, Hetén. — MANDEL PÁL dr. ügyvéd, volt országgyűlési képviselő 68 éves korában Budapest. — HÁRY ISTVÁN dr. kir. tanácsos, Zala vármegye tiszti főorvosa, 60 éves korában Zalaegerszegen. — BAKSAI SOHÁR KÁLMÁN volt jószágigazgató 76 éves korában Sopronban. — SÁRBÖGÁRDI és tinoidi Mészöly Lajos nyug. kuriai bíró 74 éves korában Budapest. — OBERTH KÁROLY volt főkap-

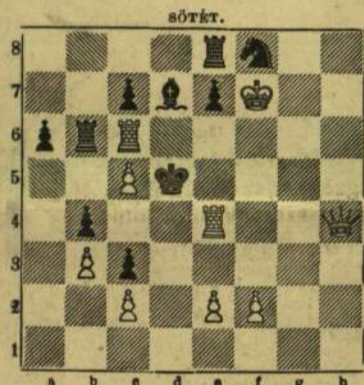

ALKU A HÍZOTT DISZNÓRA.

talani uradalmi erdőgazdónak, 45 éves korában Esztergomban. — TEDÉSY JÁNOS, kereskedelmi tanácsos, a ki a város közügyeiben jelentékeny szerepet játszott, 68 éves korában Temesvárott. — BODON JÓZSEF, a hetvenes évek ismert nevé novelláírója Rimaszombathban. A hetvenes évek ügyvédeskedett is s e közben gyakran jelentek meg novellái a szépirodalmi lapokban. Tagja volt a Petőfi-Társaságnak is. — KOROMHÁZI és alsóruttkai KORDA JÓZSEF, állami polgári főiskolai tanár, 45 éves korában Ujvidéken. — SUHÁJDA ISTVÁN dr., ismert nevé budapesti ügyvéd. Az elhunyt szereplő alakja volt a székesfővárosi közéletnek. — SCHWARZ MÓR kereskedő, 65 éves korában Budapest. — EKINGER FERENCZ, az egrí főkapitány tisztjuttatója, 72 éves korában Egerben. — MAKKOSHETI HETTYEY KÁROLY, földbirtokos, ügyvéd, Zala vármegye törvényhatósági bizottsági tagja, 86 éves korában Sümegen. — NEMES-ANNI CSOBOR GYULA, primási jószágfelügyelő, 50 éves korában Baicson. — CSALMAI JANKOVICH GASZTON ALADÁR, földművelési miniszteri számellenőr, 37 éves korában Budapest. — ÖZV. NEMES ÖDÖZ FERENCZ, szül. Harczy Albertina 76 éves korában Szabadkán. — ÖZV. JABLONSKY JÁNOSNÉ, szül. Naszády Teréz, 83 éves korában Aradon. — THAISZ PÉTERNÉ, szül. Demidoff Kornélia hercegnő 78 éves korában Budapest. — IDŐS GALAMBOS ANTALNÉ, született Patak Eszter 72 éves korában Kiskunlacházán. — NEMES-PODHRAGYI KOZICS DÓRA Győző. — ÖZV. BENKOVITS PÁLNÉ, szül. Pokorny Róza 68 éves korában Rimaszombathban. — ÖZV. BOKROS JÁNOSNÉ, szül. Poók Margit 32 éves korában Póstyénben. — ÖZV. NYÉKI NYEKI GYULÁNÉ, szül. Rasztvai Rédl Klaudiva bárónő 73 éves korában Marc-Dombegyházán. — IDŐSBB KOROMZAY GYÖRGYNÉ, szül. Szontágh Hermin 70 éves korában Késmárkon. — ÖZV. HANKÓ ALAJOSNÉ, szül. Harczy Mária, 72 éves korában Budapest.

SAKKJÁTÉK.

A 2576. sz. feladvány Schuster Zsigmondtól, Budapest.

A 2553. számú feladvány megfejtése Palkosa Emilől.

- Világos Sötét. Világos a. Sötét. 1. f.a3-c1 Ke5-f4 1. --- Bd3-d5 (a,b,c,d,e) 2. Vc6-e8 + Ke5-f4 3. Vd6-f6 + matt. 3. d2-d4 + matt.

- b. Bd3-e3 1. --- Ke5-f4 2. Vc6-e8 + Ke5-f4 3. d2-e3 + matt. c. Bb3-g3 1. d2-d4 + Ke5-f4 2. Vc6-e8 + Ke5-f4 3. Vc6-d5 + matt. d. Bb3-g3 1. d2-d4 + Ke5-f4 2. Vc6-e8 + Ke5-f4 3. Vc6-d5 + matt. e. Bb3-g3 1. d2-d4 + Ke5-f4 2. Vc6-e8 + Ke5-f4 3. Vc6-d5 + matt. f. Bb3-g3 1. d2-d4 + Ke5-f4 2. Vc6-e8 + Ke5-f4 3. Vc6-d5 + matt. g. Bb3-g3 1. d2-d4 + Ke5-f4 2. Vc6-e8 + Ke5-f4 3. Vc6-d5 + matt.

Helyesen fejtették meg: Merényi Lajos. — A «Budapesti Sakk-kör» — A «Budapesti III. ker. Sakk-kör» — Ludányi Antal. — Wysehogrod Pál. — Beer Mór. (Budapest). — Németh Péter (Csenger). — Kintzig Róbert (Fakert). — Müller Nándor (Szombathely). — Hoffbauer Antal (Lipót-ér). — Szabó János (Bakony-Szántásd). — A «Győri Sakk-kör». — Székely Jenő. — Mészely József (Győr). — A «Zborói Társaság». — A «Kálcsai Katolikus Kör». — Vetrőcs Miklós (Zirc). — Ifj. Hubay Bertalan (Bodász-ujlak). — A «Dunaföldvári Egyenlőségi kör» (Dunaföldvár). — Barcs Mihály (Biharudvár). — Csolnoki István (Hajdúhadháza). — A «Leibici Gasztrologia Csinós» (Leibicz). — Lustyik János és Szivák János (Alberti-Út). — «Csengeri Csinós» (Csenger). — Király Mihály (Zenta). — Kunz Rózsa (Temesváros). — Csatary György. — Sárospataki Oleasó Egyet (Sárospatak).

Messaline - Radium - Louiseine - Taffet - Selyem - an Seidenfabrikt. Henneberg in Zürich.

Advertisement for 'Salvator' medicine. It claims to be a skin and lithion-containing medicine for various ailments like skin diseases, diabetes, and kidney issues. It mentions 'Hügyhajtó hatású!' (urinary clearing effect) and 'Teljesen tisztá!' (completely cleans). Contact: Budapest Főraktár Édeskuty L. urnál.

Advertisement for 'Dús kebel' (Plules Orientales) medicine. It describes a beautiful woman and the benefits of the medicine for women's health, particularly for breast issues and general vitality. Contact: Raktárak Ausztria-Magyarország részére: Budapest, Török József. Király-utca 12, Wien: R. Pserhofer, Singerstrasse 13. 12292

Advertisement for 'Vesszőparipa-liliomtejszappan' (Bergmann és Társa). It describes a skin cream made from mountain milk and chamomile, suitable for various skin conditions. Contact: Megrendelhető: Édeskuty L.-nél Budapest. 12096

Szerkesztői üzenetek. Álom. Ejh, mit nekem. A szívemben lehet egy csöpp poézis, csak a verseiben nincs, ez pedig nagyobb baj, mintha fordítva volna. Szomorú város. Úgyes dolog, szeretnők is közele, de hogy mikor, arra nézve nem tehetünk ígérte, mert rettentő halom vers vár fókunkban közlésre. Históriais ének bús Bálint diákról. Nem épen rossz dolog, de Öntől, azok után, a miket láttunk, erősebet várunk. Ennek van egy pár folta, a mely elveszi tőle a kedvünket. Heine sirjánál. Elgondolva jól van, de laposságok vannak benne, — ez pedig versben a hét főbűn egyike. Anyámnak Daloltam. Ez mind csak beszéd, nem érezzük, hogy gyökere is volna a lélekben s hogy fantáziában szinesedtet volna meg. Levelek hullása. A világról se bánatánk meg a kintinő költők ezeknek a frázisoknak a közlével. Nyár. De profundi. Semmitmondó dolgok, nincs bennük semmi, a miért érdemes volna ezer meg ezer emberrel olvasztatni. Bucsú. A két utolsó sor nem épen rossz: «Az én szívemben pástortörték égne, — nem gyári lángok». A mi azonban ezt megelőzi, abban csak a nagyot akarát látjuk.

Beh nagy félelemben volt tegnap az igazgató! Uj operát kellett előadni, a ház már reggel teljesen ki volt adva és dében a hétéstor birtelen lemondott! Berekedt — nincs hang a gégeben! A színhazi orvos bizonyítványt ír: 8 napi kiemelt. Akkor az igazgató a legközelebbi utasos ültetbe rohan, vesz egy doboz Fay-féle valódi sodeni ásvány-pastillát, siet ezekkel Brilluskához és kér, könyörög, mire ez néhány pastillát foró telben bevesz és még egyhábotat szájában felolvaszt. No — és hogy éreket akkor este? Fényesen. És ez csak a Fay-féle valódi sodeni tettek! Ezek kaphatók dobozont 1 K 23-fét minden gyógyszerárban, drogueriarban és ásványvízkereskedésben. Vezérépviseletés Ausztria-Magyarország részére: W. Th. Guntzert, Wien IV.1. Grosse Neugasse 27. 12632

Advertisement for 'Kerpel' (Karpel) medicine. It claims to be a skin and lithion-containing medicine for various ailments like skin diseases, diabetes, and kidney issues. It mentions 'Hügyhajtó hatású!' (urinary clearing effect) and 'Teljesen tisztá!' (completely cleans). Contact: Budapest Főraktár Édeskuty L. urnál.

Advertisement for 'Andrény' wine. It features an illustration of a bottle and glasses, surrounded by grapevines. The text describes the wine's quality and its effects on the body. Contact: Raktárak Ausztria-Magyarország részére: Budapest, Török József. Király-utca 12, Wien: R. Pserhofer, Singerstrasse 13. 12292

ki azt francia pezsgőért szórja, mikor egyenértékű hazai terméket sokkal olcsóbban kaphat. Kapható: 12682/3 minden elsősorán fűszerkereskedésben, kávéházban és vendéglőben

Advertisement for 'MARGIT GYÓGYFORRÁS' (Margit Gyógyforrás). It describes a mineral water source from the Margit area, known for its health benefits. Contact: Megrendelhető: Édeskuty L.-nél Budapest. 12096

Körházban. (Fohász). Még egy tavaszt. Egyik verzió se jobb a másiknál, savaros képzelmek még nem teszik a költészet hatását.

Advertisement for 'KÉPTALÁNY' (Image Puzzle). It features a drawing of a landscape with a tree and a building. The text describes the puzzle and provides information about the publisher, Schweizer & Co., and the location, Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5. Contact: Felelős szerkesztő: Hoitsy Pál. Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5. Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Advertisement for 'Vásároljon svájci selymet!' (Buy Swiss silk!). It features an illustration of a woman in a dress. The text describes the quality of the silk and provides information about the publisher, Schweizer & Co., and the location, Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5. Contact: Felelős szerkesztő: Hoitsy Pál. Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5. Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Advertisement for 'RÉTHY BÉLA' (Rethy Béla) medicine. It features an illustration of a bottle and a box. The text describes the medicine's benefits for various ailments like skin diseases, diabetes, and kidney issues. Contact: Raktárak Ausztria-Magyarország részére: Budapest, Török József. Király-utca 12, Wien: R. Pserhofer, Singerstrasse 13. 12292

Advertisement for 'HA FÁJ A FEJE' (Headache). It features an illustration of a person holding their head. The text describes the symptoms and provides information about the publisher, Schweizer & Co., and the location, Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5. Contact: Felelős szerkesztő: Hoitsy Pál. Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5. Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Advertisement for 'AGRÁRIA' (Agraria) machine. It features an illustration of a machine. The text describes the machine's benefits for agriculture and provides information about the publisher, Schweizer & Co., and the location, Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5. Contact: Felelős szerkesztő: Hoitsy Pál. Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5. Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Advertisement for 'Ifjuság és szépség' (Youth and Beauty). It features an illustration of a woman. The text describes the benefits of the product for skin and health. Contact: Megrendelhető: Édeskuty L.-nél Budapest. 12096

12661

Szépítő Kúrát

végezhet mindenki odahaza, ha egy dr. Jutassy-féle szépítő készletet beszeres.

Bőrszépítő készlet a normális, ép, tiszta arc bőr színpénekei ápolására, és megőrzésére; száraz, sötét, durva, hámló, feszülő, viszkető, hervadó bőrre; ráncok és libabőr ellen.

Bőrgyógyító készlet fenyés, zsíros, pórusos, atkás (miésszeres), pattanásos (vimeris), eres, vörös arc, vörös orr, vörös kéz, lagyási foltok és izzás ellen.

Bőrtisztító készlet Elszáradt, lebarant nap-sütő, pattanások, fehéritésére, szepítő és májolt ellen.

Hámlasztó készlet Lencsefoltok, tág pórusok, pattanásnyomok, rózsapattanás (rosacea) bőrkeményedés, horvirág, himlőbaj és sebhely ellen.

Haj-gyógyító készlet hajkorpa, hajhullás, elcsúszó, megakadályozására.

Ezen készletek fel vannak szerelve a megfelelő szappannal, szükséges kozmetikai eszközökkel és szerekkel, melyeknek biztos hatását 1892 óta ezer és ezer arcon tapasztaltuk s a melyeknek ártalmatlanságáról az intézet főorvosa: dr. Jutassy József kozmetikus bőrgyógyász, egészségügyi tanár kezeli. Kinek receptje szerint a szerek készülnek. A kimerítő használati utasítás alapján mindenki sikeresen kezelheti magát azon színpénekei hibája ellen, melynek megfelelő készletet beszeres. Jutassy dr. "Szépségápolás" c. könyve minden készlethez mellékelve van.

Minden egyes készlet ára 5 korona.

Készíti és elárúsítja személyesen vagy posta útján a **Kozmetikai Gyógyintézet** Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 4. sz. I. em. Kapható vagy megrendelhető az intézetnél minden gyógyszerárban. — Főraktár: Török József gyógyszerár 12403 Budapest, VI., Király-utca 12. szám. 12402

Ha őszül a haja

ne használjon mást, mint a **"STELLA"-HAJVIZET,** mert ez nem hajfestő, de oly nagy őszetételű szer, mely a haj eredeti színe adja vissza. Üvege 2 K. **ZOLTÁN BELA** gyógyszerárban, Budapest, V/49, Szabadságtér, Sótátr-utca sarkán. 12445

Kalap-áruház

Old American: Budapest, Belváros, Egyetem-utca 7. 4, 5 koronás kalap- és 10 koronás cilindere-ujdonosságait ajánljuk. Árjegyzék küldeték.

Hegedűk. Cimballmok. Fuvolák.

Forgatható és önműködő hangszerek. Elsőrangú gyártmányok. Pompás kivitelben. Méréskelt havi részletfizetésre.

ELEK és TÁRSA

Budapest, VII., Károly-körút 10. Méltányos üzleti elvek. Előzékeny kiszolgálás. Képes hangszerárjegyzék ingyen és bérmentve. 12555

Jó harmonikák K 4.80.

Eladatott 50,000 darab! Jótállás! Nincs vámköltség! Kicsértes megengedve, vagy pénzvisszaadás!

300 ³ / ₄ sz. 10 billentyű, 2 register, 28 hang. Nagyság 24x12 cm. K 4.80
637 ¹ / ₄ sz. 10 billentyű, 1 register, 28 hang. Nagyság 30x15 cm. K 5.30
636 ³ / ₄ sz. 10 billentyű, 2 register, 28 hang. Nagyság 30x15 cm. K 5.40
305 ³ / ₄ sz. 10 billentyű, 2 register, 30 hang. Nagyság 24x12 cm. K 6.30
663 ¹ / ₄ sz. 10 billentyű, 2 register, 30 hang. Nagyság 31x15 cm. K 8.—

Szétküldését utánvétellel eszközöli a cs. és kir. udvari szállító **KONRAD JÁNOS** zeneműszállító-háza Brúxiben, 1029. sz. (Csehország.) Főárjegyzék 3000 ábrával mindenkinél kívánatra ingyen és bérmentve megküldeték.

Dr. Kapitány Kálmán utikönyvei:

AZ OSZTRÁK CSÁSZÁRSÁG. 11 térképpel és 6 városi tervrajzzal. Kötve 6 K
BÉCS. Bécs város tervrajzával. 80 f.
KARLSBAD. Három térképpel. 80 f.
MERÁN és ARCO. Két térképpel. 80 f.

Kaphatók: Lampel R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fia) r.-t.-nál Budapest, VI., Andrassy-út 21. sz. és minden könyvkereskedésben.

BÖRSZÉKIPAR.

KENDI ANTAL Budapest, IV., Károly-utca 2.

Angol bőrbutor készítése, festése és renoválása saját műhelyben. — Ebédlőszékek, irodafotelek valódi bőrrel, ülőbutor-állványok kárpítozásra. — Székátalakítások. 12680

SERAIL-ARCZKENŐCS, Minden Ártalmas alkatrás nélkül!

SERAIL-ARCZKENŐCS, ARCZ-SZÉPÍTŐSZER Minden Ártalmas alkatrás nélkül!

az arcot tisztítja, fehériti és báronyspühává teszi. Egy tégely ára 1 kor. 40 fill., kis tégely ára 70 fill. Serail-szappan, Epe-szappan kitűnő tolett szappanok a kenőcs használatához. Serail-örme nappali használatra, Serail-puder kiváló finom arczpor három színben, fehér rózsaszín és crème. Egy doboz ára 1 kor. Készíti **ROZSNYAY MATYÁS** gyógyszerár, Aradon, Szabadság-tér. 12924

Hirdetmény.

Az a sok kereskedésbe hozott utánzata a mi száz év óta egyféle vény szerint és egyféle minőségben előállított valódi Becher-féle eredeti karlsbadi angol-keserű-jének, arra indított bennünket, hogy sokszorosan kitüntetett készítményünket mostantól kezdve

BECHERBITTER

szóvédjegy alatt hozzuk forgalomba.

A régi üvegformát megtartottuk; az új — forráspohár védjegy- és gyárvédjeggyel ellátott — két czimkének törvény által vannak védve és azoknak utánzatai büntetőjogilag üldözöttek.

Kérjük, különlegességünket ezentúl csak eredeti karlsbadi Becher-bitter jelszó alatt kérni, mert ez az egyedüli valódi eredeti karlsbadi angolkeserű, minden más készítmény mint értéktelen utánzat visszautasítandó.

Johann Becher
cs. és kir. udvari és kamaraszállító
Karlsbad.

Alapított 1807. 12717

A mythologia híres szép női

nem dicsékedhetek olyan szép hamvas, rózsás és báronysima arczbórral, mint a minőt a mai kor hölgyei nyerne a

Rogátsy-féle magyar pipere-borax rendszeres használata által. Egyetlen dobozzal való kísérlet mindenkit meggyőz erről. — Eltávolít az arczról májfoltot, ráncot, barázdát, mitesszert, poranést, kintést, szepőt, bőrhámlást stb. Furdóvízbe keverve edzi a testet, melynek fehérségét és báronysímását kölcsönöz. A fogak fehéritéséhez és épségben tartásához kiválóan alkalmas. Megszünteti a szájbűzt, valamint a test és lábizzadását.

Szem- és torokgyulladás ellen a leghatásosabb szer és a gyermekek ápolásánál valóságos nélkülözhetetlen, mert elősegíti a rendszeres vérkeringést, edzi a testet és megóvja a gyakori fájdalmas kipállást.

Fehérnemű mosásnál a legérszerűbb és leghatásosabb fehéritő anyag, vasalásnál pedig simítja és fényesíti a fehérneműt.

Téli fagy és szél ellen legjobban megvédi az arcot és kezeket.

Egy doboz ára 30 és 75 fillér.

Tíz nagy doboz rendelése esetén vidékre bérmentve küldeték.

Rogátsy-féle borax-crém K 1.—
Rogátsy-féle borax-szappan K 1.80
Rogátsy-féle borax-powder K 1.20

Kapható minden gyógyszertárban, drogeriában és fűszerüzletben. Készíti: **Rogátsy Kálmán** drogeriája, Budapest, VII., Rákóczi-út 10. sz. !! Figyeljünk a Rogátsy névre !! 12550

Kérje ingyen és bérmentve nagy képes magyar árjegyzékben 3000-nél több ábrával órákról, arany- és ezüstúrákról. Az első órágyár Brúx: **KONRAD JÁNOS** cs. és kir. udv. szállító Brúxban 1031. szám. (Csehország.) Valódi ezüst remontoir óra K 8.40. Valódi ezüstléc K 2.80. Kockázat kizárva! Deszerelés megengedve v. a pénz vissza.

Előkelő hölgyeink

sohasem látogatnak színházat, hangversenyt vagy nyilvános helyet, a nélkül, hogy előbb ne gondoskodtak volna az arczbőr szépségének oly nagyon ártalmas külső behatások távolításáról. Elismeret tény, hogy előkelő hölgyeink és művésznőink legkedveltebb toalett-cikkje a szabadalmazott **Zrieger-féle Crème de Marguerite**

Az előkelő-hölgyek egész tömegéig az, hogy használata mellett az arczbőr színes tapintata megszűnik, nem fényes, a nap, levegő, szél és hideg nem tehetnek benne kárt. Az arcz bőre, báronyspühásággal letelező bőrhámlás, kintés, májfoltt, bőrpír, száraz, nem ártalmatlanodik rajta. — A **KRIEGER-féle Crème de Marguerite** a legideálisabb szépítő-szer és a mellett teljesen ártalmatlan, miről alábbi hivatalos bizonyít. tanuskodik:

M. kir. áll. vegyiskert, állomás Brúx.

Hivatalos bizonyítvány. A budapesti m. kir. vegyiskert-let állomás részéről ezennel hivatalosan bizonyítottatik, hogy a Krieger György gyógyszerár-tára által gyártott Crème de Marguerite arczkenőcs fémszálkatrészeket, festékanyagot vagy egyáltalában a szervezetre ártalmas hatáson anyagot nem tartalmaz.

Liehermann dr., a m. k. áll. vegyiskert, állomás vezetője. A Krieger-féle Crème de Marguerite készítője.

KORONA-gyógyszertár Budapest, Király-utca 12403. Egy tégely ára 4 korona. Postai szállítással megkap.

HÜTTL TIVADAR cs. és kir. udvari szállító Budapest, V., Dorottya-utca 14.

porcellán-gyáros

Monogrammos és cimerez készletek.

A budapesti porcellángyár készítménye.

Bel- és külföldi porcellán, üveg és angol fayenceok. Legnagyobb választék étkező-, kávé-, teás-, jour (sandwich) és mosdókészletekben, használati és dísz tárgyakban. — Dús raktár a meissenai királyi, a nympfenburgi bajor királyi és a koppenhágai dán királyi porcellángyárak készítményeiből. — Saját porcellángyár Budapestben. — Teljes kelengyék. — Olcsó árak!

Legújabb képes árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve. 12737

Sárga János
kolozsvári ékszer- és
ezüstáru gyárostól a
legjutányosabban beszerezhe-
tők a legdivatosabb
**ékszerek, ötvös-mű-
vek, ezüstművek,
órák, egyházi felsze-
relési és iparművé-
szeti cikkek** előnyös részlettízetre is.
Képes nagy árjegyzék ingyen és bérmentve. 12539

FÖLDES MARGIT CRÈME
LEGJOBB ARCZSÉPÍTŐ
SZER

A gége, torok, tüdő, gyomor,
bél, vese, hólyag hurutos
bántalmainál felülmulthatlan

A MÁLNÁSI
Siculia
ARTÉZI GYÓGYVÍZ
KAPHATO MINDENÜTT

FŐ-
RAKTÁR
BRÁZAY KÁLMÁN
BUDAPEST, VIII., JOZSEF-KÖRUT 37/39
Csak „SICULA” névvel ellátott üvegek
valódiak.

12008 Egy üveg ára 60 fillér.

Tűzijáték
Lampion, cotil-
lon, táncz tou-
rok, knall-bon-
bonok, álarczok
papirsapkák, =
ruhadiszek, =
papirhangsze-
rek, parókák,
szakálak, jux
cikkek, zászlók
jelmez kellékek
papir - guirlan-
dok, papir-kala-
pok
stb. kaphatók

Ingyen és bérmentesen!
küldöm meg
mindenkinek
nagy és gazda-
gon illusztrált
főárjegyzéke-
met 3000-nél
több képpel,
mindennemű
szólad, jó és ol-
csó szemüvegek-
ről, cs. és kir.
udv. szállító

Konrad János
zeneműszállító-
háza Brúx 482.
(Csehország.)

Tanulóegedű vonó nélkül csak
K 4.80, 3.50, 6.—. Hegedűvonó
K —.80, 1.—, 1.40 és feljebb.
Citerák, harmonikák stb. rakta-
ron. Tessék katalogust kérni. 12076

Serravallo
CHINA-BOR VASSAL

Hygienikus kiállítás 1906. Legmagasabb kitünt.
Erősítőszér gyengélködők, vérszegények és
lábbadozók számára. Étvágygerjesztő, ideg-
12098 erősítő és vérjavító szer.
Kitűnő íz. 5000-nél több orvosi vélemény.
J. SERRAVALLO, Trieste-Barcola.
Vásárolható a gyógyszertárakban filléres üvegekben
4 K 2.60, egész literes üvegekben 4 K 4.80.

Budapesti Takarékpénztári és Országos Zalogkölcson R.-T.
Irodái: VI., Andrassy-ut 5 sz. a. (saját házában).
Beftettett részvénytőke: 10 millió korona. Előugrad betéteket, lezárástól váltókat és előleg-
nyújt értékpapirokra.

M. kir. szab. oszt.-sorozaték főállású helye: VI., Andrassy-ut 5. Közzaló-
küzetel: IV., Károly-körut 48., IV., Ferenczák tere 4. (Trányi-utca szorok). VII., Király-
utca 61., VIII., József-körut 5., VIII., Ulás-ut 6.

Körülbelül 100.000 drb. használatban. 5 évi jótállás, 8 napi próbára.

31. sz. borotva. Legio-
nabb solingeni esztendő
12 hónapra kőszorúve ábrándhüvel-
lyel, ábra szerint, tokban K 2.50. 32. sz.
homor K 3.80. 8700. sz. Fokete síma hüvelyvel 1/4 homor K 1.50. Borotválókészlet
fényezett faszekrényben tükrrel, zárható, tartalmaz borotvát, feőszőjat, ecetet, filát és szappant
K 4.20, 3.50, hirtostó védőórával 60 fillérel drágább. Nincs kőszorúve! Ha nem tel-
szik, pénz vissza. Széküldését eszközü utánvét mellett a világhíri szállító cégé

Konrad János, cs. és kir. udvari szállító **Brúx, 1115. sz.** (Csehorsz.)
Főárjegyzék 3000 ábrával kívánatra ingyen és bérmen e.

EMMERLING
= ADOLF =
gyárosnál 12069
Budapest, 26. Károlyi-
utca 26. sz.
Arjegyzék.

+ Soványság +
Szőp és telt testidomokat keleti erő-
porok állal, kitűntette: Páris
1900, Hamburg 1901, Berlin 1903,
6-8 hét alatt 30 font súlygára-
podás, garantált ártalmatlan. Or-
vosilag ajánlva. Szigorúan leki-
smerés. Nem szédítős. Számos
kőszorúve. Ára kartonként
használati utatissal, postautal-
ványnyal vagy utánvétell, de portó
nélkül 2 márká. Hygien. intézet.
D. Franz Steiner & Co.,
Berlin, 57. Königsplatz. Budapestre 78.
Budapestben kapható: Török József
gyógyszertárban Király-u. 12. 12403

Színművek,
monológok és dialógok
teljes jegyzékét
kívánatra ingyen küldi meg
LAMPEL R. könyvke-
reskedése (Wodianer F. és
Fiai) r. t. Budapest, VI.,
Andrassy-ut 21

MEGHIVÁS
A PESTI MAGYAR KERESKEDELMI BANK
66-ik rendes közgyűlésére,
mely 1908. évi február hó 22-én délután 6 órakor a bank helyiségeiben fog
megtartatni.

TÁRGYAK:

1. Az igazgatóság jelentése.
2. A felügyelő-bizottság jelentése, a mérleg megállapítása, a nyereség felosztása
iránti határozat és a felmentés megszavazása.
3. Alapzabálymódosítások.
4. Igazgatósági választások (az alapszabályok 36. §-a értelmében a kilépő
igazgatósági tagok újból választhatók).
5. A felügyelő-bizottság választása.

☛ Az alapszabályok 19., 20. és 21-ik §-ai értelmében minden részvényes,
kinek részvényei három hónappal a közgyűlés előtt a bank könyveiben nevére be-
vannak jegyezve, jogosítva van a közgyűlésen résztvenni, vagy magát meghatal-
mazott által helyettesíttetni, kinek azonban színtén szavazóképes részvényesnek kell lennie.
A szavazati jog érvényesíthető az alábbiakból a részvények, szelvényekkel együtt, az
alapszabályok 18. §-a értelmében folyó évi február 19-ig az alant felsorolt hely-
ek egyikén teendőik le:

Budapestben: a bank értékpapir-pénztáránál,
Brassóban: a bank fiókjánál, 12734
Debreczenben: az Alföldi takarékpénztárnál,
Eszéken: a bank fiókjánál,
Kassán: a kassai jelzálog-banknál,
Kolozsvárott: az Erdélyi bank és takarékpénztár r.-t.-nál,
Nagykanizsán: a bank fiókjánál,
Nyargyebenben: a bank fiókjánál,
Pozsonyban: a Pozsonyi II. ker. általános takarékpénztárnál,
Sopronban: a bank fiókjánál,
Szegeden: a May R. Miksa cégénél,
Temesvárott: a Délmagyarországi kereskedelmi és gazdasági bank r.-t.-nál,
Ujpesten: a bank fiókjánál,
Ujvidéken: a bank fiókjánál.

F.F.F.
Fokrók-fokra fűtőfé.
Legújabb szabadalmazott

torvaszer.
Az izomrendszér
fokozott fejlesztése
sőt látszó könnyed-
séggel idezi elő.
Cetkő-gyakorla-
tokhoz kitűnően
alkalmas, vívők-
nak vagy akik
vívni tanulnak, né-
külkülhetetlen. Eri-
simo előkötő sport-
férő által kitűnő-
nek mindössze 6
száza. — Fessék
prospektust kérl.
Megrendelési cím:
Budaz Zsigmond
Budapest, VI.,
Izabella-utca 70.

Jeggyűrűk
és nászékszerek.

Jeggyűrű, cs. és kir. hatóságilag
fémjelésve, valódi ezüst 80 fill.
ezüst aranyosra kor. 1.—, uj-
arany K 2.—, 14 karát, arany
K 7.50, 8.50, 9.50. Különbözők
mellétek, karkötők mászandék-
nak igen olcsó árakon. Mérték
mintának szükségessé egy papír-
szalag. — Cs. és kir. udv. száll.
Konrad János Brúx, 1181.
(Csehorsz.) Gazdagon illusztrált
magyar árjegyzék több mint
3000 ábrával ingyen és bérmen.

Dr. Gölis-féle emésztő-por
(1857 óta kereskedelmi cikkek).

Eztrendi szer, kitűnő hatása van a különösen nehezen emészthető ételek föloldására,
valamint az általános emésztésre és így a test táplálására és erősítésére is. Naponta kétszer
használatba, evés után egy kávéskanálnyit levegő nyelvre s a szokásos itallal leöblítve, kedvező
befolyást gyakorol a különböző emésztési követelményekben fellépő jeleségeknél, minők: gyomor-
égés, nyálkafékdődés, székrekedés, aranyos bántalmak, altesti pangás stb.

Asványvíz-igénymondál mint elő- vagy utókúra, vagy ergridejűleg a
gyógygőddél. Kitűnő hatást fejt ki.

Minden doboznak dr. Gölis pecsétjével és a bejegyzett védjeggyel kell lennie
lenni a mindenkor határozottan dr. Gölis-féle emésztő-por kérendő a vétel alkalmá-
val. Egy nagy doboz ára 2 K 52 fillér, egy kis doboz ára 1 K 68 fillér.

Dr. Gölis-féle egyetemes emésztő-por központi székhelye: Bécs, I., Stefans-
platz 6. (Zwettlhofer). — Főraktár: Török József gyógyszerháza, Budapest,
Király-utca 12. és Andrassy-ut 26. szám. 12718

hol is az 1875. évi XXXVII. törvénynek 198. §-a és az alapszabályok 45-ik §-a
értelmében a megvizsgált évi mérleg, a felügyelő-bizottság jelentésével együtt, nyolcs
nappal a közgyűlés előtt átvehető.

Budapest, 1908 február hó 5-én. **Az igazgatóság.**

8. SZ. 1908. (55. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, FEBRUÁR 23.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfizetési feltételek: Egész évre ——— 16 korona. A „Világhírlap”-val Félévre ——— 8 korona. negyedévenként 80 fillérel Negyedévre ——— 4 korona. Kalföldi előfizetésekhöz a postailag meg- határozott viteldij is csatolandó.

KENESSEY BÉLA,
ERDÉLYI REF. PÜSPÖK.

A Z ERDÉLYI ref. egyházkerületnek örömnapja volt február 18-ikán: ekkor töltötte be a nagylelkű néhai dr. Bartók György halálával megüresedett püspöki székét. Az egyházkerületi közgyűlés ritka egyetértéssel ültette a püspöki székbe Kenesey Bélát, a kolozsvári theologiai fakultás igazgatóját, a kerület generalis notáriusát és két hónap óta püspökhelyettesét.

Kenesey Bélában egy szellemi vezért kapott az erdélyi reformált egyház papsága és népe, a ki a legmagasabb nemzeti és szociális érdekek előmozdítását a legnehezebb, de legaldásosabb eszközökkel: val-láserkölségi erővel kívánja szolgálni és a ki tudja, hogy a Krisztus evangéliuma ugyan nem magyar corpus juris, sem nem társadalmi osztályérdekek paktum-szerű biztosítéka, de több ennél: a lelkeknek betöltése a hivatás, a kötelesség tudatával s az Istennel való belső békeségből származó felebaráti szereteten épülő társadalmi igazságosság.

Ennek a munkának volt részese az új főpásztor eddigi életében is. Ennek jutalmául kapta a püspöki székét a legexponáltabb kerületben, mintegy további lekötölteztetésül arra, hogy munkáját szele-sőbb körben érvényesítse, áldását nagyobb területen és többekre áraszsa.

Kenesey ennek a zajtalan, esen-des, bensős épen azért oly áldá-sos munkának szentelte életét. Ezt nyerte családí örökségül is s ezt öröghittette nemes egyénisége egész odaadásával. Ezekkel lett a magyar közélet oly kiváló alakjává, ki ma félmillió ember tett szellemi fejévé, vezérévé.

Kenesey Béla régi magyar ne-mési családból származott. Predi-kátuski a dunántúli Keneséről datálja eredetüket. Atyja Albert hajóskapitány, magyar kir. vasúti

és hajózási felügyelő volt, most is élő édes-anya — kinél boldogabb asszony ma nincsen — *Ferlayk* Ida. Ugy atyai, mint anyai ágon való eleit a tudományok szeretete, erős vallásos és egyházas érzület jellemzi. Atyja a magyar tud. akadémiának levelező tagja, egyik öse a nagy Kenesey-Szondy alapítványok hagyományozója. A Perlaykay pedig valóságos ároni-család, mely a dunántúli ág. h. evang. kerületnek adott superintendenseket, espereseket, gond-nokokat.

Az új püspök 1858 szeptember 14-én szü-letett, atyja akkori állomáshelyén. Iskoláit azonban már a budapesti reformátusoknál vé-gezte, hová, időközben atyja áthelyezteték, 1877-ben iratkozott be az egyetem bölcsészeti

karára, de lelke vágya már a következő év-ben a budapesti ref. theol. akadémiára vitte át. Itt hamar kitűnt rendkívüli intelligenciájával és szónoki képességével.

Nagynevű tanárának, néhai *Kovács* Albert-nek közbenjárására megkapta az utrechti egyet-men Bernhardinum-stipendiumát s tanulmá-nyait e híres universitás levegőjében mélyít-tette, kiváló tanítványa gyanánt Van Oosterzee-nek, Valetonnak. Az utrechti félévek után na-gyobb körutat tett Angliában, Hollandiában és Németországban, hazajövele után pedig azonnal magántanárul alkalmazta a pesti theol. akadémia a 25 éves ifjút. Ugyanakkor a budapesti egyházközség segédlelkészéget bízták reá s docensi előadásai mellett volt hív pásztor, kedvelt szónoka a leg-nagyobb ref. gyülekezetnek. Ifjú-ságának idejét, mikor más még tele szívvel örül az élet tava-szának: ő nehéz férfiúi munká-ban tölti s egyetlen szórakozása az új munka, egyetlen pihenése a tovább-tovább hajtó dologtevés. A pesti theol. akadémia nemsó-kára rendes tanárul hívja el a bibliai tudományok tanszékére s a színes tollú, művészi intuíció-val megáldott fiatal tudós lelke egész rajongásával merül bele a szentírás csodálatos világába, Isten örök üdvrendjének szemléletébe és hirdetésébe. Előadásait vonzókká teszi nagyszabású olvasottsága, vil-lágirodalmi tájékozottsága, komoly tudományossága és lebilincselő, közvetlen, nemesen egyszerű bes-zédeje. Egymásután jelennek meg tudós művei János evangéliumá-ról, a Hexateuchus előállításáról, az ó - testamentum paedagogiájáról. Minde hathatós professzori mű-ködés mellett azonban volt ideje Keneseynek igehirdetői tisztet is végezni; az ő megindítón mély hitével és színes szemléletével, a stílus és előadás művészetével sok-szor ragadta magával a foglyul ej-tett lelkeket a templomi szószé-kekről is. Ezeket az evangéliumi erőktől áthatott, élő hittel meg-áradó beszédeket ki is adta Ke-

Kenessey Béla. (Leányóvári testvérek felvételén.)